

TOT VRIJHEID GEROEPEN.

Van het jodendom tot den Christus

EEN VERHAAL

door IDA KELLER.

TOT VRIJHEID GEROEPEN

OF

UIT HET JODENDOM TOT DEN CHRISTUS.

EEN VERHAAL

DOOR

I D A K E L L E R.

NIJKERK,
G. F. CALLENBACH.

=

HOOFDSTUK I.

Het was op een Zondagavond. Buiten ademde alles vrede en rust. Een plechtige stilte heerschte rondom in de natuur, slechts onderbroken door het statig kloggelui, dat van uit den grijs bemoeten toren zijn zilveren tonen ver in den omtrek deed hooren en de gemeente opriep tot het huis des gebeds.

De meeste bewoners van een welvarend dorpje, in de onmiddellijke nabijheid van de stad B. gelegen, maakten zich dan ook op om de godsdienstoefening te gaan bijwonen. Men zag ze gaan, groepsgewijs, de vrouwen met het kerkboek met zilveren sloten, waarop een groote witte zakdoek netjes lag saamgevouwen, in de hand. De blikken der meesten dwaalden onder 't gaan over de akkers en over de weilanden, waarin runderen en schapen vredig graasden en zij verlustigden zich na een week van arbeid en zorg in de Sabbatsrust, voorbode van den eeuwigen Sabbat.

De purperen gloed der al meer naar den westelijken horizont dalende zon wierp over de golvende korenvelden die, zacht door den wind bewogen, heen en weder wiegden, een glans als van vloeiend goud, en weerkaatste zich op het donkere geboomte in het verschiet. Deze boomen vormden den uitersten zoom van een bosch, in welks nabijheid een vrij groote watervlakte, bijna een klein meer, gevonden werd. Het bosch behoorde bij een villa, die niet ver van het dorp op een eenigszins heuvelachtig terrein gelegen was en wier bewoners van daar uit een prachtig uitzicht hadden op het wonderschoon natuurtooneel, dat zich daar voor het oog ontrolde.

De sierlijk aangelegde tuin rondom het huis, met zijn veelkleurige bloemen, fraaie heesters en heldergroene grasperken, in het midden van welke laatste kleine, wit marmeren fonteintjes ontelbare druppelen

als zooveel diamanten in het zonlicht deden schitteren, dwong menig voorbijganger een bewonderenden blik af.

Men kon langs de villa naar de kerk komen en, hoewel de dorpelingen zelden met de bewoners er van in aanraking kwamen, ja ze ternauwernood kenden, toch wierpen ze soms steelsgewijze in het voorbijgaan een blik naar het bovenvenster, achter hetwelk op het oogenblik, dat ons verhaal aanvangt, een bleek, lief kindergezichtje te zien was, welks groote, donkere oogen peinzend in de verte staarden.

De bewoners der villa hadden daar eerst kort geleden hun intrek genomen. Het was een joodsche familie, bestaande uit een heer en dame en hun eenig dochtertje, een meisje van omstreeks twaalf jaar. Al spoedig, nadat zij het huis betrokken hadden, wisten de dorpelingen, dat mevrouw Levison aan tering leed, en dat haar man de fraaie buitenplaats had aangekocht in de hoop, dat de gezonde lucht in deze streek op zijn vrouw een heilzame uitwerking hebben zou. In hoever dit het geval was, kon men niet beoordeelen, want de bewoners leefden zeer afgezonderd en bemoeiden zich met niemand. Boodschappen en levensmiddelen kwamen uit de naburige stad, waar de familie vroeger gewoond had.

Slechts een enkel maal was het tot nog toe voorgekomen, dat de kleine Naomi — zoo heette het dochtertje van den heer Levison — met haar oude voedster Rachel een boodschap in het dorp had gedaan, en haar lief gezichtje en haar zachte, eenigszins verlegen manieren hadden ieder, die haar van nabij gezien had, voor haar ingenomen. Toch was er iets in haar houding, alsof zij den omgang met de dorpelingen schuwde, hoewel ieder haar met die onderscheiding behandelde en met dat ontzag, hetwelk gewoonlijk een dorpeling heeft voor hen, die tot de hoogere klasse der maatschappij behooren.

Het lieve, sprekende gelaat van het meisje met de groote, donkere oogen was oorzaak, dat deze en gene juist langs de villa gingen om te zien, of Naomi soms hier of daar aan het venster te zien was, om haar dan een eerbiedigen groet toe te werpen.

Dikwijls zag men haar voor één der bovenvensters links, want daar was de kamer van mevrouw Levison, en men had al spoedig bemerkt, dat Naomi meestal bij haar zieke moeder was. Soms waren echter de gordijnen half gesloten. Dan mompelde men, dat het ongetwijfeld minder goed met de zieke ging, maar op dezen Zondagavond waren ze hoog opgehaald, zoodat het volle licht naar binnen viel, en dus ook op de kleine Naomi, die vóór het venster stond.

Het meisje scheen ditmaal geen erg te hebben in de voorbijgangers, en hun groeten en blikken niet op te merken, maar bleef, in gepeins verzonken, vóór zich uitstaren. Na een poos keerde zij zich van het raam af. De zachte stem harer moeder was tot haar doorgedrongen en had haar uit haar overpeinzing opgeschrikt.

Op een rustbed, dat in schuine richting tegenover het raam geplaatst was, waarvoor haar dochtertje stond, lag mevrouw Levison, een dame van nog geen vijf en dertig jaar. Het marmerwit gelaat met de twee vuurroode, brandende plekken op de ingevallen wangen, de groote, schitterende oogen, de korte ademhaling en geheel de uitgeteerde gestalte kenmerkten de teringlijderes. De doorschijnend witte handen lagen rustig gevouwen op het dek, terwijl haar blikken met onuitsprekelijke liefde op haar kind gevestigd waren.

„Naomi, kom eens bij mij,” verzocht de zieke.

Dadelijk keerde het meisje zich van het venster af en nam plaats op een bankje aan het bed harer moeder.

„Ik zou graag willen, dat ge mij wat voorlaast, mijn kind. Doch doe eerst de balcondeuren open, dat er wat meer frissche lucht in de kamer kan komen.”

Naomi stond dadelijk op en, toen zij gedaan had, wat haar gevraagd was, en zij weer haar plaatsje bij haar moeder had ingenomen, verzocht deze haar, den 137^{en} Psalm te willen voorlezen. Naomi opende een boek, dat zij reeds in de hand genomen had en las:

„Aan de rivieren van Babel, daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Zion. Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen, die daarin zijn. Als zij, die ons aldaar gevangen hielden, de woorden

eens lieds van ons begeerden, en zij, die ons overhoop geworpen hadden, vreugde, zeggende: „Zingt ons een van de liederen Zions.” Wij zeiden: „Hoe zouden wij een lied des Heeren kunnen zingen in een vreemd land? Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zoo vergete mijn rechterhand zichzelf!”

Naomi las den psalm ten einde toe. Het zachte zonlicht speelde om haar gebogen hoofd. De zachte, wel-luidende stem, de ernstige toon, waarop de woorden werden geuit, klonken de kranke als zachte muziek in de ooren. Onwillekeurig dacht zij aan zacht ruischende harptonen. Alles scheen haar in volkomen harmonie op dat oogenblik: het grootsche en majestueuze natuurtooneel daarbuiten, waarover een verheven en heilige rust verspreid lag, de liefelijke stem van het kind, en de roerende, verheven woorden van den psalm, die de teederste snaren haars harten deden trillen en haar gemoed ontroerden.

„Hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land?” herhaalde de kranke met bevende stem. „Ja, een vreemd land,” vervolgde zij na een oogenblik; „want niet alleen zwerven wij om buiten Jeruzalem en zijn wij ballingen, maar ook in een ander opzicht moeten wij vreemdelingen zijn op aarde. „Zij hebben beleden, dat zij gasten en vreemdelingen zijn op de aarde, die een beter Vaderland zoeken, want God heeft hun een stad bereid,” heb ik eens ergens gelezen. „Ja, een stad, het hemelsch Jeruzalem, de erfenis der heiligen.”

De kranke zweeg; een zachte glans lag over haar gelaat verspreid en haar oogen schitterden van een zalig genot.

Het wegstervend zonlicht hulde hemel en aarde als in een zee van licht en deed het water van het kleine meer schitteren als kristal.

„Ik zal de zon, die thans ondergaat, niet meer zien opgaan,” ging zij na een oogenblik voort, „maar ik zal Hem aanschouwen, Dien de profeet Maleachi de Zon der gerechtigheid noemt, onder Wiens vleugelen ook ik genezing heb gevonden. Ja, mijn kind, ik zal het hemelsch Kanaän zien en binnengaan,

en daar Zijn aangezicht aanschouwen. Zijn aangezicht," herhaalde zij met nadruk.

„Van Wien spreekt ge, mama, Wien bedoelt ge toch?" vroeg Naomi dringend.

Zij had haar hoofdje in moeders schoot gelegd en de uitgeteerde, witte hand der moeder streek liefkozend over haar krullende, donkere lokken.

„Van den Messias spreek ik, mijn kind, van onzen Koning, van Wien de profeet Jesaja zegt: Uw oogen zullen den Koning zien in Zijn schoonheid. Ja, ik zal Hem zien, onzen Koning, van Wien de profeten getuigd hebben en Dien zij in den geest hebben aanbeden."

Uitgeput zweeg de kranke eenige oogenblikken en hijgde naar adem.

Naomi bewoog zich niet. Doodstil rustte haar hoofdje in den schoot harer moeder, doch toen deze de haarlokken, die langs Naomi's gezichtje heengevallen waren, wegstreek, was haar hand nat van tranen.

„Schreit ge, mijn lieveling?" vroeg haar moeder teeder.

„O, mama, lieve mama, zeg toch niet, dat ge van mij heengaat! Ik kan u niet missen, neen, ge moogt niet sterven, o, blijf bij mij!" snikte het meisje.

Een schaduw gleeed bij het hooren dezer woorden over het gelaat der stervende moeder.

„Dat kan niet, mijn kind, ik ga sterven; maar slechts voor korten tijd ga ik u verlaten. Ik heb God er veel om gevraagd en, op zijn beloften vertrouwend, geloof ik, dat ook gij eenmaal komen zult tot het hemelsch Jeruzalem en de vele duizenden der Engelen."

Weer zweeg de kranke eenige oogenblikken, toen sprak zij: „Mijn lieve Naomi, ik heb u iets te zeggen, dat mij zwaar op het hart ligt. Hedenavond moet ik het doen, want morgen kon het te laat zijn. Zie mij aan, mijn kind, en geef mij de hand. Gij zijt nog te jong om u alles te zeggen. Eens zal de tijd aanbreken, dat gij over alles beter zult kunnen oordeelen en zelf onderzoeken. Maar beloof mij één ding, Naomi, een belofte, die ik zal medenemen in het grafen waaraan ge steeds in uw volgend leven gedachtig moet zijn: Spreek nooit met verachting of spot over Jezus, den

profeet uit Nazareth, die door ons volk steeds en nu nog wordt verguisd en versmaad en dien het eenmaal aan het kruis heeft genageld. Als anderen Hem vloeken, doe gij dan nooit met hen mede, als zij Hem belasteren, stem er niet mede in en keer u niet af van hen, die Hem als hun koning erkennen. Beloofd gij mij dit?"

„Ja, mama, ik beloof het,” antwoordde Naomi bevend.

„Dan is het goed en ben ik gerust,” zeide de stervende, waarna zij voorzichtig van onder haar kussen een klein, verzegeld pakje te voorschijn haalde. Met bevende hand stond op dit pakje geschreven: „Aan mijn eenig kind, mijn kleine Naomi, te openen aan den vooravond van haar zestienden verjaardag,” en daaronder de woorden: „De Heere zegene u uit Zion en Hij doe u het goede van Jeruzalem aanschouwen, al de dagen uws levens.”

„Dit pakje bevat veel, dat gij in uw later leven zult verstaan, mijn kind; bewaar het zorgvuldig en laat geen andere oogen dan de uwe er op rusten.”

Met bevende handen nam Naomi het pakje aan en juist had zij het weggeborgen, toen er voetstappen op de trap weerklonken. Eenige oogenblikken later ging de deur open en trad de heer Levison binnen.

„Nog zoo laat op?” zeide hij, op zijn vrouw toetredend. Hij boog zich over haar heen en kuste haar.

„Gevoelt gij u iets beter, Mirjam?” vroeg hij belangstellend, terwijl hij teeder haar hand in de zijne nam en aan zijn lippen drukte.

De zon was inmiddels ondergegaan en in de kamer was het reeds schemerdonker. De heer Levison kon dus het gelaat van zijn vrouw niet zien en bespeurde dus ook niets van de verandering, welke er op had plaats gegrepen, sinds hij haar dien middag verlaten had. Hij gevoelde slechts haar hand in de zijne en lette alleen op haar gejaagd ademhalen. Zeker had zij zich te veel ingespannen en te druk gepraat met Naomi, dacht hij.

„Mij dunkt, lieve,” zeide hij, terwijl hij zijn dochttertje over het hoofd streelde, „mij dunkt, dat het

tijd voor je wordt om ter ruste te gaan. En gij zelf ook, Mirjam, gij zult er ook naar verlangen om wat te rusten. Rachel moet u maar spoedig naar bed komen helpen."

"Kom, mijn kind," zoo ging hij na een oogenblik voort, "zeg mama goeden nacht en ga dan meteen Rachel roepen, hoor!"

Toen Naomi, eer zij de kamer verliet, zich nog eenmaal in de armen harer moeder wierp om haar goeden nacht te kussen, dacht zij niet, dat dit voor de laatste maal zou zijn. De kranke echter wist het wel. Mevrouw Levison gevoelde, dat zij sterven ging en, toen zij haar kind omklemde, hield zij het eenige oogenblikken aan haar hart gedrukt. Nog eenmaal klopten de harten van moeder en kind tegen elkander, nog eenmaal poogden de veege lippen een kus te drukken op de ronde kinderwang en rustten de warme, rozeroode lippen van het meisje op moeders mond.

"Goeden nacht, mijn lieveling, goeden nacht, tot weerziens!" fluisterde de kranke.

Ja, tot weerziens, Naomi, maar niet hier op aarde; tot weerziens, maar dáár, waar de strijd des levens voor immer geëindigd is en waar geen inwoner meer zal zeggen: „ik ben ziek”.

Vele schreden lagen er nog voor Naomi tusschen dat wederzien, het zou een weg van bloed en tranen blijken te zijn.

De nacht ging voorbij en de morgen brak aan. 't Beloofde een schoone dag te worden. Met haar verwarmenden gloed verlichtte de zon de lachende aarde en deed de groene oevers van het kleine meer in een gouden gloed baden. Ook zond zij van haar stralen de woningen binnen om de slapenden wakker te kussen. Tot degenen, die niet meer wakker gemaakt konden worden, behoorde Naomi's moeder. Zij lag daar met een uitdrukking van verheven rust op het marmerbleek gelaat, op die liefelijke, nu onbewegelijke trekken, en zou hier op aarde nimmermeer de zon aanschouwen.

In de diepe, nachtelijke stilte was de roepstem, waaraan nooit weerstand kan worden geboden, ge-

komen. Niemand had de plechtige oproeping gehoord en des geestes vlucht bemerkte. Hij was nog onverwacht gekomen, die stille bode! De dood had zijn breede vleugelen over de kranke uitgebreid en zij was heengegaan voor altijd.

Het gesprek met haar kind, dat buitengewone krachtsinspanning van haar geëischt had, was de laatste flikkering geweest van de uitgaande levenslamp. Nu was zij uitgebluscht en de morgenzon ging tevergeefs op voor de oogen, die hier op aarde nimmer meer haar licht zouden ontvangen.

HOOFDSTUK II.

Ruim anderhalf jaar is sedert voorbijgegaan.

In zijn eenvoudig, doch keurig ingericht studeervertrek zit de heer Levison voor zijn schrijftafel, waarover een menigte papieren verspreid liggen. 't Is avond. De gordijnen voor de vensters zijn gesloten en de lamp werpt een zacht schijnsel over het gebogen hoofd van den heer des huizes. Hij leunt met den linker elleboog op de tafel en ondersteunt het hoofd met de eene hand, terwijl de andere in de papieren woelt. Klaarblijkelijk is hij reeds lang bezig met zoeken, en heeft dit hem vermoeid. Eindelijk heeft hij gevonden wat hij zocht, en begint hij aandachtig te lezen.

Zijn gelaat, dat altijd bleek ziet en zich scherp afteekent tegen den zwarten baard, die wang en kin bedekt, teekent thans groote ontroering. Onder het lezen trekken de donkere wenkbrauwen zich samen boven de strenge, grijze oogen en hij zucht zwaar en meermalen, nadat hij met lezen geëindigd en het papier weer op tafel neergelegd heeft. Na eenige oogenblikken staat hij op, gaat naar den haard, pookt het vuur op en begint vervolgens met groote stappen de kamer op en neer te loopen.

„Ik zal het haar morgen zeggen,” zeide hij, half overluid, bij zichzelf; „morgen is het nog tijds genoeg.

Arm kind, kon ik haar maar meenemen! Maar neen, het gaat niet, het gaat niet," ging hij peinzend voort, „en misschien is het ook beter zóó."

Nauwelijks heeft hij deze woorden zacht uitgesproken, of heel voorzichtig wordt de deur geopend en verschijnt Naomi op den drempel.

Zij is uiterlijk veel veranderd in die anderhalfjaar, sedert haar moeders dood. Haar gezichtje is bleeker en smaller geworden, en haar figuurtje heeft wel in lengte, maar niet in volheid gewonnen. Eer het tegendeel.

Haar zwarte lokken echter hangen in nog weelderiger tooi over haar schouders en doen de bleekheid van haar gezicht te sterker uitkomen. Een waas als van stille, verborgen droefheid ligt over haar trekken verspreid. Het is haar aan te zien, dat slechts zelden een, glimlach haar lippen plooit. Een eenzame jeugd heeft onmiskenbaar haar stempel op dat kindergelaat afgedrukt.

Hoe kon het ook anders, dat Naomi stil en droefgeestig was geworden! Haar moeder, die tot haar dood zich geheel aan haar kind had gewijd, aan wie de kleine Naomi gewoon was al haar gedachten mee te deelen, die haar leidde en leerde en haar voor alle schadelijke invloeden trachtte te behoeden, die lieve moeder was haar ontvallen!

Overgelaten aan de zorgen van Rachel en de andere dienstboden, daar haar vader voor zijn zaken soms geheele dagen van huis bleef, dwaalde Naomi dikwijls alléén door het groote huis, dat haar zóó ontzettend leeg en somber voorkwam, nu haar moeder er niet meer was. Een lichtstraal in haar leven was het, als haar vriend Salomo Canter haar kwam bezoeken, maar dikwijls gingen wel twee, drie weken voorbij, zonder dat ze hem zag.

De lezers en lezeressen zullen wel gaarne willen weten, wie Salomo Canter was. Salomo was de eenige zoon van een rijken Jood, een boezemvriend van den heer Levison, die op een half uur afstands een fraai buiten bewoonde. Op aanraden van dezen was de heer Levison op het denkbeeld gekomen, zijn tegenwoordige woning te betrekken, en na een klein jaar was hij er zelfs toe overgegaan de villa aan

te koopen, tot groote vreugde van den heer Canter, die zijn vriend gaarne zoo dicht mogelijk bij zich hield.

Beide mannen hadden veel overeenkomst in karakter.

Bovendien behoorden zij tot de rijksten en voornaamsten van hun volk en bekleedden in de synagoge de eerste plaats. Zij waren bijzonder ervaren in het Hebreeuwsch en hun kennis van de Schriften was zeer groot en droeg er veel toe bij, dat zij door hun geloofsgenooten met eerbied en ontzag werden bejegend. Het was daarom geen wonder, dat zij heftige tegenstanders waren van het Christendom. Zij haatten Jezus, den Nazarener, zooals zij Hem noemden, en verachtten Zijn volgelingen tot in 't diepst van hun ziel. Bovenal echter kwam hun verachting en haat tegen den Christus uit, wanneer zij hoorden van een Jood, die tot het Christendom was overgegaan. Zulk een droegen zij een zóó bitteren haat toe, dat zij geen straf voor zoo'n afvallige te groot rekenden en, als zij gekund en gedurfd hadden, dan zouden zij hem geen pijniging en geen leed bespaard hebben.

De jonge Salomo Canter was twee jaar ouder dan Naomi en kort na de geboorte van het meisje was reeds overeengekomen tusschen de beide vaders, dat hun kinderen, tot de jaren gekomen, met elkander vereenigd zouden worden door den band des huwelijks. Bij beide vaders was het een lievelingsdenkbeeld geworden, dat zij eenmaal die vereeniging mochten aanschouwen. Dikwijls was dit het onderwerp hunner gesprekken, en met toenemende blijdschap zagen zij, hoe de genegenheid tusschen de beide kinderen zich ontwikkelde. Zij twijfelden er dan ook niet aan, of in de toekomst zou zich alles geheel naar hun harte-wensch schikken, zonder eenigen drang van hun zijde.

Dezen zelfden middag nu, die voorafging aan den avond, waarop wij Naomi's vader in zijn kamer aantreffen, had de heer Canter aan zijn vriend laten weten, dat hij hem den volgenden dag een bezoek hoopte te brengen. Dit aangekondigd bezoek was den heer Levison zeer welkom, want hij had zijn vriend belangrijke mededeelingen te doen. Zijn plan was geweest, ook tot den volgenden dag te wachten, met

zijn dochtertje het nieuws te vertellen, dat in het bijzonder voor haar van veel gewicht was.

Nu hij echter, terwijl de zaak, die hij mee te deelen had, al zijn gedachten vervulde, zoo onverwacht zijn dochter vóór zich zag, veranderde hij van besluit.

Naomi zag aanstonds, dat er iets bijzonders met haar vader was. Zóó bleek en ontroerd, als hij nu zag, had zij hem niet gezien sedert den dood harer moeder.

Zij trad op hem toe en leide zacht de hand op zijn arm.

„Ik kwam u goeden nacht zeggen, papa,” zei ze beschroomd, in twijfel, of zij wel goed gedaan had, met hem in dit oogenblik te komen storen, en niet wetend of hij het goed zou opnemen.

Haar vader was midden in de kamer blijven staan en zag haar nu met een zonderlingen blik aan.

„Ik wensch eenige oogenblikken met u te spreken, mijn kind,” zeide hij eindelijk, terwijl hij naar de deur ging en deze dicht deed, waarna hij op zijn schrijftafel toetrad en zich in zijn leuningstoel deed neerglijden.

Naomi ging naast hem staan en leunde vertrouwelijk tegen hem aan. Wat haar vader haar te zeggen had, kon toch niet iets zijn, dat voor haar onaangenaam zou wezen, dacht zij.

„Ik heb heden morgen een schrijven ontvangen van onzen opperrabijn,” zoo begon de heer Levison na een oogenblik. „Deze heeft mij een opdracht gegeven, waarvoor een reis moet ondernomen worden naar het land onzer vaderen. Dat is een groote onderscheiding, Naomi, en tevens een groote eer, dat hij mij tot zulk een zending verwaardigt, maar het brengt groote moeielijkheden voor mij mee, want ik zal daardoor voor langen tijd van u gescheiden zijn, mijn kind.”

Naomi's gezichtje verbleekte en zij had moeite om bij de laatste woorden haars vaders de opkomende tranen te bedwingen

„Kunt ge mij niet meenemen, papa?” vroeg zij met trillende stem.

„Onmogelijk, kind, hoe gaarne ik ook zou willen,” antwoordde deze geroerd. „Gij weet niet, Naomi, wat het mij kost, je voor een tijd te moeten verlaten. Ik heb dan ook niet dan na veel strijd mijn besluit ge-

nomen, doch het kan niet anders, ik mag deze vereerende opdracht niet afwijzen."

„En wat zal er in dien tijd van mij worden, papa, waar zal ik al dien tijd blijven zonder u?" De tranen, zoolang bedwongen, begonnen thans overvloedig te stroomen en groote droefheid maakte zich van haar meester bij de gedachte aan de aanstaande scheiding.

De heer Levison trok zijn dochtertje naar zich toe en sloot haar in zijn armen.

„Ik heb besloten, lieve," zoo begon hij na een oogenblik, terwijl hij teeder zijn hand over haar ravenzwarte lokken liet glijden, „ik heb besloten, je gedurende mijn afwezigheid op een kostschool te doen. Reeds lang had ik het voornemen je naar een goede kostschool te zenden, daar het voor uw vorming, voor geheel uw volgend leven, zoo noodig is, dat ge eens met anderen in aanraking komt en meer met menschen leert omgaan. Zooals nu kon het toch niet langer blijven, Naomi. Ge zoudt op die manier in kennis en in verstandelijke ontwikkeling bij meisjes van uw leeftijd zeer ten achteren geraken en bovendien maakt dit eenzaam leven hier buiten je maar somber en neerslachtig. Doch hoe menigmaal ik er ook al over gedacht heb, de gedachte je van mij weg te zenden viel mij tot nog toe te zwaar. Ik kon het denkbeeld niet verdragen des avonds thuis te komen en mijn kleine Naomi niet te vinden. De brief, dien ik evenwel hedenmorgen ontving, heeft mij doen besluiten den weg in te slaan, welchen ik thans gekozen heb. Ik heb het adres gekregen van een uitmuntende kostschool, en wel van een vriend van mij, die daar enkele jaren geleden zijn dochter een goede opleiding heeft doen geven. Ik zal er zoo gauw mogelijk werk van maken, want de tijd, welke mij overblijft om alles te regelen, is zeer kort."

„Wanneer denkt ge te vertrekken, papa?"

„Ruim een maand heb ik tijd om mijn zaken te regelen, maar dan moet ik ook zonder uitstel op reis. Vóór dien tijd echter zal ik u geplaatst zien te krijgen, en ik hoop, mijn kind, dat ik, als ik u wederzie, niet teleurgesteld zal zijn in mijn eenige

dochter. Eén ding is er echter, Naomi, dat mij met vrees vervult. Ge weet, tot nu toe heb ik u steeds verwijderd weten te houden van den omgang met hen, die zich naar den Nazarener noemen. Thans ben ik genoodzaakt u met hen in aanraking te doen komen. Het kan evenwel niet anders. Wel is de school, zooals ze genoemd wordt, neutraal, dat wil zeggen, dat er meisjes van alle godsdiensten en gezindten toegelaten worden en ieders overtuiging geëerbiedigd wordt, maar toch, ge zijt er misschien alléén te midden van hen, die ons volk vijandig zijn. Doch ik hoop, dat gij u voor alle schadelijke invloeden zult weten te wachten. Ik zal de directrice verzoeken u gelegenheid te geven, de synagoge te bezoeken en alle plichten na te komen, welke onze wet en onze instellingen ons voorschrijven. Ik wil zoo noodig gaarne meer schoolgeld voor u betalen, dan geëischt wordt. Mij dunkt, daarvoor zullen zij u dan ook meerder vrijheid toekennen; want ge weet, mijn kind, dat geld in de wereld een macht is, waarmee men veel gedaan kan krijgen.

„En nu, Naomi, nog één verzoek, hetwelk ik hoop, dat ge steeds in gedachten zult houden, en wel dit, dat ge altijd op uw hoede zult zijn voor de verlokkingen van de volgelingen van den Nazarener, en nooit hun vriendschap zult zoeken. Vergeet nooit, dat zij zich discipelen noemen van Hem, Die Zich uitgegeven en in de plaats gesteld heeft van onzen Messias, van Wien wij weten, dat Hij nog komen moet in al zijn glans en luister.”

„En nu, mijn lieve Naomi,” ging hij na een oogenblik voort, „ga nu naar bed en wees niet al te bedroefd, lieve, over hetgeen ge heden gehoord hebt. Morgen komt Salomo hier, dat is gezellig voor je, dan kunt ge samen nog eens wandelen en praten. Goeden nacht, mijn kind, goeden nacht.”

Hij kuste haar teeder en liet haar gaan.

Dezen nacht sliiep Naomi niet zoo spoedig in als anders. Groote tranen rolden af en toe langs haar wangen op het kussen, en langen tijd zocht haar gepijnigd hart tevergeefs rust in den slaap.

HOOFDSTUK III.

„Welzoo, Naomi, ge gaat ons dus verlaten?”

Met deze woorden trad den volgenden morgen een levendige, flink opgeschoten knaap, met een knap uiterlijk en van omstreeks veertienjarigen leeftijd, den tuin in en op Naomi toe, die zich een weinig in den keurig aangelegden tuin was gaan verpoozen, daar zij haar vriend, den speelgenoot harer kinderjaren, niet zoo vroeg reeds verwacht had.

Het was een open, eerlijk jongensgelaat met donkere oogen en krullend haar en droeg geheel het kenmerk zijner joodsche afkomst. Het was een gezicht, dat sympathie verwekte. Al was het ook, dat de lijnen om neus en mond wat scherp geteekend waren en een trotsch en onbuigzaam karakter verrieden, dit werd grootendeels verzacht door de zonnige uitdrukking der oogen, die van onder de fraaie wenkbrauwen vroolijk schitterden.

Naomi was haastig naar haar vriend toegekomen en de beide kinderen wandelden samen verder.

„Zijt ge blij, dat ge naar school gaat?” vroeg Salomo. „Mij dunkt, als ik in uw plaats was, dan zou ik het wel prettig vinden, want ge zijt hier altijd zoo alleen.”

„Ja, 't is hier erg eenzaam geworden,” zeide Naomi, terwijl haar blik onwillekeurig over het rouwkleed heengleed, dat zij nog steeds droeg.

„Maar, vergeet het niet, het is een christenschool, waar gij heengaat, Naomi. Pas maar op, dat je door hun gevoelens niet besmet wordt. Laat je toch niet door hen wijsmaken, dat zij het bij het rechte eind hebben, en vergeet nooit, dat de persoon, dien zij aanbidden, door onze vaders een leugenprofeet genoemd wordt, terwijl zij zeggen, dat Hij de Messias is, de koning der Joden. Ik hoop niet, dat ze je daar met hun denkbeelden zullen vergiftigen, want, als dat gebeurde,” ging hij voort, „terwijl zijn wenkbrauwen zich saamtrokken, „dan, Naomi, zou ik nooit meer iets van je willen weten, hoewel je weet, dat ik je liefheb,

alsof je mijn eigen zuster waart. Ja, ik heb je heel lief, Naomi, dat weet je wel, en je weet ook wel, dat je nooit mijn vrouw zoudt kunnen worden, als ge je met de christenen inliet of ook maar onverschillig werdt voor onze wetten en instellingen. Wij zijn het uitverkoren volk en tot ons komt eenmaal de groote Koning, om ons te verlossen, zooals beloofd is door de profeten, en om ons volk weer bijeen te vergaderen en te doen uitblinken boven alle andere."

"Salomo," vroeg Naomi op rustigen toon, „is wel eens het verlangen in je opgekomen om den Messias met eigen oogen te kunnen aanschouwen? Zoudt ge niet dien man eens hebben willen zien, van wien de Christenen zeggen, dat Hij de Messias is?"

"Verlangen, dien man te hebben gezien!" riep de knaap uit, terwijl zijn oogen onheilspellend begonnen te flikkeren; „ja, ik zou willen, dat ik toen geleefd had, en mee had kunnen helpen om hem te kruisigen, dien verleider! Hij durfde onze overpriesters en schriftgeleerden addereengebrouedsels noemen, en zeide van zichzelf, dat hij de Christus was, de Zoon van God. Hij — en dit zeggend trilden de lippen van den knaap van ingehouden drift — Hij zou de Christus zijn, Die als een schandvlek aan het vervloekte hout hing tusschen hemel en aarde en daaraan stierf! Vloek hem, Naomi, anders zijt gij geen ware dochter Abrahams!"

"Spreek nooit iets tegen Jezus van Nazareth," klonk daarbinnen een zachte stem in Naomi's hart; „als anderen Hem vloeken, doe gij dan niet met hen mede."

"Het is niet noodig, dat ik dat doe, Salomo," zeide Naomi peinzend. „Heb ik ooit gezegd, dat ik een volgeling van Hem wensch te worden? Immers neen! Maak je daarom niet ongerust over mij."

Zij verlieten den tuin en traden het huis binnen. Bij het afgaan van de breede wenteltrap, sloeg de knaap plotseling den arm om de teedere gestalte van het meisje en, met een liefdevolle uitdrukking in zijn groote oogen, zeide hij op ernstigen toon: „Het zal misschien lang duren, vóór ik je weerzie, Naomi. Laat dan alles nog zoo zijn als nu."

De tijd, welke nog voorafging aan den dag, waarop Naomi voor geruimen tijd afscheid zou nemen van haar ouderlijk huis, van de plek, waaraan zoo menige herinnering voor haar verbonden was, ging met snelle schreden voorbij. Eindelijk was het uur van heengaan geslagen. De heer Levison zou eerst zijn dochter naar de kostschool brengen en twee dagen later zijn reis naar Palestina ondernemen. Vermoedelijk zou zijn verblijf aldaar van langen duur zijn, wellicht een paar jaar, en gedurende dien tijd zou Naomi ook op de kostschool blijven. Niet dan met veel tranen nam Naomi afscheid van Rachel, haar trouwe verzorgster, en van de overige dienstboden, die, zonder uitzondering, 't zij ze langer of korter in dienst waren bij den heer Levison, de kleine Naomi lief hadden en op de handen droegen.

Het nieuws, dat de heer Levison een reis naar Palestina zou ondernemen, was ook in het naburig dorp bekend geworden en evenzoo wisten de dorpelingen, dat Naomi gedurende de afwezigheid haars vaders op een kostschool zou verblijven.

Ook in het dorp had Naomi door haar vriendelijkheid en liefvalligheid veler hart voor zich gewonnen.

Vandaar, dat Naomi menigen vriendelijken blik op zich gevestigd zag en menigen groet ontving, toen zij met haar vader in het rijtuig door het dorp reed. Allen waren het daarover eens, dat het verschrikkelijk moest zijn voor het moederlooze meisje, om zoover weg naar een haar nog onbekend oord op school gezonden te worden en in menig oog blonk een traan van medelijden met het lieve kind, terwijl haar door meer dan één een „God zegene u” werd toegeroepen.

Aan het station in de stad B., vanwaar de reis verder per spoor zou vervolgd worden, wachtte de heer Canter met zijn zoon de reizigers op. De beide heeren knoopten aanstonds een gesprek aan, terwijl Salomo stil naast Naomi stond, als onder den indruk van de aanstaande scheiding. Hij keek als in gedachten naar de reizigers, die heen en weer liepen of hier en daar in groepjes bij elkander stonden. Nu en dan maakte hij een korte opmerking over dezen of genen, maar het

ontging Naomi niet, dat hij achter schijnbare onverschilligheid zijn ontroering trachtte te verbergen.

„Ge zult toch dikwijls aan mij denken, Naomi?” vroeg hij eensklaps, terwijl hij vóór haar bleef staan en haar strak aankeek. „En zult ge ook niet vergeten, waarover wij laatst gesproken hebben, ge weet wel, wat uw omgang met de Christenen betreft?”

Naomi wilde juist antwoorden, toen haar aandacht opeens werd afgeleid door een fijn stemmetje achter haar, en zij hoorde zeggen, luid genoeg om het te verstaan:

„Zie eens even dezen kant uit, Walter, naar dat meisje in den rouw. Vindt je dat lange, zwarte haar niet prachtig mooi? Ik zou het meisje wel eens in 't gezicht willen zien, of ze er lief uitziet. Zoo van terzijde gezien, ziet ze er erg bleek uit en, naar haar rouwkleeding te oordeelen, heeft ze zeker pas kort geleden een gevoelig verlies geleden.”

Onwillekeurig wendde Naomi het hoofd om en keek de spreekster aan. Het was een jonge dame van ongeveer zestien jaar met een vriendelijk gezicht, wier blik met belangstelling en deelneming op haar gevestigd was.

„Bah! 't is een Jodin,” hoorde zij den aangesprokene, blijkbaar de broeder van het meisje zeggen, toen zij weer vóór zich zag.

Een gloeiende blos steeg Naomi naar het gelaat en de tranen begonnen op te wellen in haar oogen, bij het hooren van die op een toon van verachting uitgesproken woorden, maar gelukkig bedwong zij zich. Salomo, die eveneens gehoord had, wat gezegd was, wierp den spreker, die intusschen met zijn zuster opgewandeld was, een woedenden blik achter. Hij balde zijn vuisten en de aderen van zijn voorhoofd zwollen op van drift.

„Dàt zal ik hem betaald zetten!” riep hij toornig uit. „Naomi, lieve, trek het je niet aan, hij zal er voor boeten, voor die minachtende woorden, zoo waar ik een Jood ben!”

„Neen, neen, Salomo, blijf hier bij mij en ga hem niet achterna. Het zou toch tot niets leiden dan tot een heftig tooneel en 't zou ons niet verder brengen.

Laat hem zijn gang maar gaan, het deert ons niet," zeide Naomi verzoenend en hield hem tegen.

„Nu, om je genoeg te doen, zal ik het laten," zei Salomo na een oogenblik. „Ik zou toch wel eens willen weten, waarom hij ons veracht, die Christen . . . ."

Naomi leide hem schielijk de hand op den mond, zoodat hij den scheldnaam niet uitsprak, dien hij op de lippen had. Zij wilde geen enkel scheldwoord hooren tegen de Christenen.

„Doen ook wij niet evenzoo?" zei ze zachtmoedig, „en veracht onze natie op haar beurt niet de Christenen, omdat zij niet tot het uitverkoren volk behooren?"

„Dat is waar," zeide Salomo, eenigszins gekalmeerd door dit voor hem nieuwe denkbeeld. „Maar . . . ."

Hij wilde nog meer zeggen, maar daar kwam de trein stampend en snuivend het station binnenstroomen en daardoor een eind maken aan het gesprek. Nog eenige oogenblikken en de portieren werden geopend en even daarna weder dichtgeslagen. Een gegons van stemmen, vermengd met allerlei geluiden van wagens en voortrollende rijtuigen, het stampen der locomotief, nog een laatsten groet en zegenwensch, welke de vertrekkenden meekregen op de reis, nog eens gewuifd met de zakdoeken en de trein zette zich in beweging. Eén minuut nog . . . . en toen zag Salomo Canter het gelaat van de vriendin zijner jeugd, die eenmaal door de ouders van beiden bestemd was om zijn vrouw te worden, niet meer. Met een smartelijk gevoel van verlatenheid, alsof hem voor altijd iets ontvallen was, keerde hij aan de zijde zijns vaders naar de stad en vervolgens naar huis terug.

H O O F D S T U K I V .

Wij verplaatsen ons thans naar het landelijk dorpje B., gelegen in een klein dal aan den voet van een berg, en brengen een bezoek aan „Huize Arcadia",

een der meestgezochte kostscholen voor meisjes uit den deftigen stand.

't Is avond. De meeste leerlingen hebben reeds hun kamer opgezocht om zich ter ruste te begeven.

In de leerkamer branden echter de lichten nog en een paar der oudste leerlingen zitten over hun boeken gebogen om nog eenig werk na te zien voor den volgenden dag.

„Zeg, Grace, hoe vindt ge de nieuweling?” vroegde eensklaps Annie van Brunsten, een meisje met scherpe trekken en een weinig aantrekkelijk uiterlijk, aan een ander meisje, dat, met het hoofd in beide handen geleund, zich scheen in te spannen om met haar werk klaar te komen.

„Bedoelt ge die kleine Engelsche?” vroegde Grace, even van haar werk opziend.

„Neen, die *Jodin* bedoeld ik! Zeg eens, bevalt ze je of kan ze je niet schelen?”

„Nu, ik kan niet anders zeggen, dan dat zij er niet onaardig uitziet. Ik vind zelfs, dat ze een lief gezicht heeft. Maar laat mij nu stil doorwerken, Annie, want ik ben met mijn lessen nog niet geheel klaar voor morgen.”

„Nu, goeden nacht dan, Grace,” zeide Annie geuwend, „ik ga naar bed,” en Annie maakte zich gereed de kamer te verlaten. Grace bleef alleen achter. Toen Annie een poosje weg was, beurde Grace het hoofd van haar werk op en leunde achterover in haar stoel.

„Arm kind,” zei zij bij zichzelf, na een oogenblik te hebben zitten peinzen, „arm kind, ik zal trachten iets voor haar te zijn, zoolang ze hier is. Het leven doet zich toch al niet rooskleurig aan haar voor, al is ze ook rijk, zoals men zegt. Geen moeder meer, zonder broeders en zusters, ver verwijderd van haar vader, geheel onder vreemden! Zij moet zich wel ongelukkig gevoelen! En dan nog het besef te hebben, dat zij als *Jodin* door meer dan één gemeden en vrijwel aan zichzelf wordt overgelaten.”

„Wat die kleine Engelsche wees betreft,” zoo zette Grace haar alleenspraak voort, „zij is er al niet veel beter aan toe. Nu, ik zal mijn best doen hun beider

vertrouwen te winnen. Ik wil niet lijdelijk toezien, dat zij hier zich ongelukkig gaan gevoelen; ik zal ze een beetje onder mijn hoede nemen."

Na deze alleenspraak stond Grace op, draaide één der lampen uit, en begon toen met vernieuwden ijver aan haar werk.

Grace Halden was de oudste der kostschoolleerlingen, en ook den langsten tijd van allen op deze school. Zij was een lief meisje met een zachtaardig karakter, dat steeds met en voor anderen kon gevoelen, en wier streven het was het anderen in haar omgeving aangenaam te maken.

Zij had een kalme natuur, die niet licht tot uitersten te brengen was, en daarbij een beslist, vasten wil. 't Was dan ook onder de meisjes bekend, dat Grace Halden zelden op een eens genomen besluit terugkwam. Als de oudste der school werd zij door de anderen in veel geraadpleegd en alle meisjes waren er van overtuigd, dat elk geheim, dat men haar toevertrouwde, veilig bij haar was.

't Gebeurde dikwijls, dat Grace des avonds in de leerkamer achterbleef, als de andere meisjes reeds lang haar slaapkamer hadden opgezocht. Ook nu scheen alles in diepe rust, toen zij eindelijk haar boeken bij elkander pakte, en zich gereed maakte om naar bed te gaan.

Boven gekomen, bleef ze een oogenblik staan voor een deur, welke op een kier stond. Er brandde een flauw nachtlichtje in de kamer, dat kon ze zien, maar overigens zag ze niets.

Zij stond een oogenblik te weifelen, of zij al dan niet naar binnen zou gaan, maar ten slotte hield de vrees van het tweetal, dat in die kamer was, te verschrikken, haar terug en deed haar spoedig haar eigen kamer opzoeken.

Had zij echter kunnen zien, hoe daar in één der beide ledikanten, welke tegenover elkander stonden, een bleek gezichtje zich vast tegen het kussen aandrukte om het aanhoudend snikken te smoren, zij zou zeker niet doorgelopen, maar als een lieve troosteres binnengetreden zijn. Had Naomi — want deze was

het, die zich zoo zielsbedroefd en hopeloos verlaten gevoelde — had Naomi geweten, dat er minstens één was in die voor haar zoo geheel vreemde en koele omgeving, die met haar meegevoelde en die reeds besloten had zich haar lot aan te trekken, zij zou zich wellicht niet door zulk een hartstochtelijke droefheid hebben laten overweldigen.

Zij was nu reeds sedert acht dagen op school en er was maar één enkele onder al die meisjes geweest, die een vriendelijk woord tot haar gesproken had. Zij gevoelde zich verlaten en ongelukkig, want het was, alsof allen haar ontweken en laag op haar neer zagen, omdat zij een Jodin was. Zij was uit zichzelf reeds schuw, eenzaam als ze tot nu toe was opgevoed, en hield zich zelf al op een afstand, bevreesd den schijn te geven, dat zij zich poogde op te dringen. Zij had er erg tegen opgezien, om het stille leven, dat zij thuis gewoon was, te verwisselen met het leven op de kostschool, waar zóóveel meisjes bij elkander waren. En nu nog die koele houding der anderen tegenover haar! O, hoe verlangde zij naar huis, naar de goede Rachel, haar reeds bejaarde voedster en thans haar eenige vriendin! Zij wist het, aan dat verlangen kon niet voldaan worden. Haar toestand scheen haar hopeloos. Den vorigen dag was haar vader er nog geweest om vóór de afreis nog even afscheid van haar te nemen, want heden zou hij de reis aanvaarden.

O, waarom had hij haar, die toch een joodsch meisje was, bij Christenen op school gedaan! Zij gevoelde, dat zij zich nooit zou kunnen gedragen als hunner één en met hen op dien vertrouwelijken voet leven, waarop zij met elkander omgingen.

„Bah! 't is een Jodin!” Die woorden, eenmaal opgevangen in 't voorbijgaan, klonken haar nog steeds in de ooren en zij wist nu, hoe de Christenen over de Joden dachten en spraken. Het hevig snikken bedaarde langzamerhand en ging in een zacht schreien over.

Plotseling echter werd zij stil. Zij hield haar adem in, want zij meende beweging in de kamer te hooren, en toen zij in deze meening bevestigd werd en haar

hoofd opbeurde, zag zij de kleine gestalte van Edith Graham, de Engelsche wees, die met haar hetzelfde vertrek deelde, voor de tafel staan.

Het kleine nachtlucht wierp een mat schijnsel over het goudlokkig hoofd, dat over een boek heengebogen was, en Naomi zag duidelijk, dat er tranen nedervielen op de bladen, die zachtkens ritselden tusschen de kleine, bevende vingers. Het lang, wit nachtgewaad, dat de teedere gestalte van het kind omhulde, viel met een breeden zoom neder tot op den blanken, ontblooten voet.

Edith Graham was ongeveer van denzelfden leeftijd als Naomi, maar veel kleiner en tengerder van lichaamsbouw. Zij was één dag vóór Naomi op school gekomen en sprak slechts zeer gebroken Duitsch. Naomi had nog niet veel met haar gesproken. De jonge wees was zeer stil en afgetrokken, en scheen al evenmin hier op haar plaats te zijn en zich even onbehagelijk te gevoelen als Naomi, al had zij ook minder hinder gehad van de koelheid der andere meisjes.

In de nabijheid van haar ledikant, zóó, dat zij van daaruit er op zien kon, had Edith een schilderij laten ophangen en daaronder het portret eener deftige, oude dame, die van uit de zwarte lijst vriendelijk scheen neer te blikken op het jonge meisje, dat zoozeer troost en steun behoefde. Het was, of Edith dit zelf ook gevoelde, want, terwijl Naomi aandachtig naar haar keek, hief zij na een oogenblik het hoofd van haar boek op en keek met betraande oogen naar het portret. Stomme smart stond op haar gelaat te lezen.

Edith vermoedde er niets van, dat Naomi haar gadesloeg. Zij had zoolang stilgelegen in bed, tot zij dacht, dat Naomi ingeslapen was.

Denkend niet gehoord te zullen worden, was zij opgestaan en bij het flauwe nachtlucht gaan lezen in het boek, dat wij vóór haar op de tafel zagen liggen.

Zij bleef, zooals wij reeds zeiden, als in stomme smart verzonken het portret aanstaren, doch het duurde niet lang, want plotseling wierp zij zich vóór het ledikant op de knieën en barstte in tranen uit.

„Grootmama, lieve grootmama! O, waarom moest

gij van mij heengaan? Ik kan u niet missen!" snikte zij; „neen, waarlijk niet, ik gevoel mij hier zoo eenzaam en verlaten!" En haar handen vouwend bad zij: „O, lieve Heere en Heiland, ik smeeek U, zend Gij iemand om mij te troosten of breng mij spoedig daar, waar mijn lieve grootmama is, en wil Gij mij in uw liefdearmen dragen en tot U nemen!"

Het was Naomi plotseling, of er een zonnestraal in haar hart viel. Zij droeg dus niet alleen leed. Er was nog iemand buiten haar in dit groote huis, die droefheid kende en smachtte naar liefde en troost.

Zij wachtte, tot Edith weder in bed gegaan was; toen stond zij zachtkens op en ging naar haar toe.

„Waarom schreit ge?" vroeg Naomi, terwijl zij haar best deed zoo verstaanbaar mogelijk voor de vreemdelinge te spreken. Zij boog zich over haar heen en raakte zacht haar gelaat aan.

„Ik dacht, dat ge reeds in slaap waart, Naomi. Wees niet boos op me, dat ik je misschien wakker heb gemaakt," zeide Edith in gebroken Duitsch.

Naomi verstond haar niet volkomen, maar begreep den zin harer woorden wel en de bedoeling, welke er in lag opgesloten.

„Neen, Edith, ik ben volstrekt niet boos. Ik sliep niet, want o, ik ben zoo bedroefd, evenals gij."

Beiden zagen nu elkaar in 't gezicht en de beschreide oogen zagen elkander aan met deelneming. Een gevoel van bij elkander te behooren vatte post in beider hart, waarin dezelfde gewaarwordingen van droefheid en eenzaamheid schenen aanwezig te zijn.

„Ge hebt gebeden, Edith," vervolgde Naomi na een oogenblik, „dat heb ik gezien, en ook ik spreek tot onzen God, maar ik weet niet, of het wel goed is, dat ik Hem alles zeg, wat ik gevoel. Ik ben zoo bang, Hem te vertoornen met mijn klachten en tranen over dingen, die zoo klein en nietig moeten schijnen in Zijn oog, terwijl Hij zoo groot en heilig is."

„Ge moet het tòch doen, want God is wel groot en heilig en rechtvaardig, maar Hij is ook goed en gaarne vergevend. Grootmama, die nu dood is, heeft mij geleerd Hem te bidden om alles, wat ik be-

hoef voor ziel en lichaam, en nu doe ik dat ook. Ik weet, dat Hij naar mij hoort en Hij zal mij troosten, om Zijns lieven Zoons wil. Maar nu, goeden nacht, Naomi, ge zult koud worden en het is al heel laat. Ik geloof, dat het al middernacht is."

Dit zeggend, trok zij Naomi naar zich toe en kuste haar goeden nacht.

Toen Naomi haar bed weder had opgezocht, gevoelde zij zich minder eenzaam dan een uur te voren. Zij sloot de vermoeide oogen, die pijnlijk en gezwollen waren van het vele schreien en viel weldra in een gerusten slaap.

Kleine Edith sliep niet zoo spoedig in en, toen zij door de geregelde ademhaling van Naomi bemerkte, dat deze rustig ingeslapen was, stortte zij haar hart in kinderlijke bewoordingen uit voor haar Hemelschen Vader, Die Zijn oor ongetwijfeld in liefde tot haar neigde.

"Om Jezus wil!" fluisterde de kleine mond ten slotte. Toen ging haar bidden over in een zoeten droom, in de zoete rust van den slaap.

HOOFDSTUK V.

Weken en maanden waren voorbijgegaan en het was zomer geworden. Alles stond buiten in vollen bloei, en de meisjes van de kostschool maakten onder geleide hunner onderwijzeressen in hun vrije mid-dagen lange wandelingen door bosch en veld, langs bergen en door dalen. De heerlijke, zuivere atmosfeer, die men inademde zoowel in als door de nabijheid van de groote dennenbosschen, versterkte de krachten en schonk opgewektheid en nieuw leven aan lichaam en geest.

Sedert zij Edith Graham nader had leeren kennen en vriendschap met haar en met Grace gesloten had, begon Naomi zich wat meer thuis te gevoelen in haar nieuwe omgeving. Het gezellige en werk-zame leven deed haar goed en maakte haar vroolijker

en spraakzamer. Daarbij bezat zij een aangeboren vlugheid van begrip. De lessen en lesuren waren haar een genot, en zij zocht haar geest hoe langer hoe meer te verrijken met die kennis, welke den geest veredelt, beschaaft en ontwikkelt.

Grace bemoeide zich veel met haar, en de kleine Edith zocht zooveel mogelijk haar gezelschap. Háár had Naomi het meest liefgekregen. Het zachte, aanhankelijke meisje, dat haar alléén zocht en met wie zij veel genoegelijke uurtjes doorbracht, had haar hart stormenderhand veroverd.

Het was een genot voor haar, om met Edith en Grace door de heerlijke bosschen te dwalen, of de omliggende bergen te beklimmen en plekjes op te zoeken, vanwaar ze heerlijke vergezichten hadden over het omliggend land.

Edith sprak de Duitsche taal reeds veel gemakkelijker en vloeiender dan in het begin, en Naomi, die, wat kennis betreft, veel verder gevorderd was dan haar jeugdige vriendin, deed haar best om deze in alles zooveel mogelijk te helpen en te leiden.

Langzamerhand, bij stukjes en beetjes, had Edith haar geschiedenis aan haar verteld. Dat Edith geen ouders meer had, was reeds bekend, toen zij op de kostschool kwam, en dat zij niet lang vóór haar komst op de school weder een zwaar verlies geleden had, bleek wel, daar zij nog in diepen rouw gekleed was.

Edith was in Duitschland geboren, en wel te Dusseldorf, doch, toen zij vijf jaar oud was, hadden haar ouders deze plaats verlaten en waren metterwoon naar Engeland vertrokken, waar zij zich in een kleine fabrieksstad, de woonplaats van haar grootmoeder van moederszijde, gevestigd hadden.

Een jaar later echter stierf Ediths moeder na een korte ziekte en spoedig daarna betrok haar vader met zijn eenig kind het huis zijner schoonmoeder, daar deze zelf de verzorging van het kind op zich wenschte te nemen.

Vijf jaar later stierf ook haar vader en bleef Edith alleen over met haar grootmoeder, die met teedere liefde haar kleinkind het gemis van vader en

moeder zocht te vergoeden. Het hart van het meisje, dat zooveel behoefte aan liefde had, hechtte zich met al zijn vezelen vast aan de lieve grootmoeder, die een godvreezende vrouw was en, evenals zij haar kinderen steeds gedaan had, haar kleinkind in de vreeze Gods opvoedde. De oude mevrouw Graham leerde haar kleindochtertje reeds vroeg, haar toevlucht te zoeken bij Hem, Die in Zijn Woord gezegd heeft, dat Hij een Vader is der weezen en een Trooster en Beschermmer van alle eenzamen en verlatenen, die tot Hem de toevlucht nemen, en onder de schaduw Zijner vleugelen bedekking zoeken.

Maar ook haar lieve grootmoeder zou zij niet zooveel jaren bezitten. Nog geen dertien jaar was zij oud, of ook deze steun werd haar door den dood ontnomen. Vóór haar sterven had grootmoeder aan Edith haar Bijbel gegeven, waar zij zelf steeds zooveel troost, licht en vrede voor haar ziel uit ontvangen had, als de meest betrouwbare gids op de groote levensreis. Deze Bijbel was voor Edith het kostbaarst geschenk, daar het lezen in dat boek haar al de lessen en vermaningen van haar moeder en grootmoeder telkens weder te binnen bracht. Hoe menig stil uurtje had zij met grootmoeder doorgebracht, met het lezen en onderzoeken van Gods Woord, en nu deze was heengegaan naar het huis haars Vaders in de hemelen, was haar Bijbel voor haar kleindochter meer en meer een dierbaar kleinood geworden. Elken avond vóór het naar bed gaan was zij gewoon één of meer hoofdstukken erin te lezen. Sedert zij met Naomi bevriend was geworden, behoefde zij het voor deze niet meer te verbergen, maar als bij afspraak werd deze bezigheid in stilte verricht, zonder dat Naomi haar ooit naar den inhoud van het boek vroeg of zij met Naomi er over durfde spreken.

Eens op een avond zat zij als naar gewoonte weder te lezen, vóór zij zich ter ruste begaf. Naomi lag reeds te bed, maar had het gordijn van haar ledikant opgeslagen, zoodat zij Edith kon zien zitten. Het viel haar heden voor 't eerst op, dat haar kleine vriendin er niet zoo goed uitzag, als toen zij pas op school

kwam. Haar gezichtje was veel smaller geworden en de groote, blauwe oogen schenen nog grooter en ernstiger dan voorheen. Onwillekeurig ging de hartelijke belangstelling in haar vriendin, nu die meer dan anders opgewekt werd met het oog op de gezondheid van deze, ook over op de bezigheid, welke geregeld elken avond voortgezet werd, namelijk het lezen in altijd hetzelfde boek. Nog nooit had Naomi gevraagd, wat er eigenlijk wel te lezen stond in het boek, waar zoo getrouw elken avond, eer zij ging slapen, door Edith in gelezen werd, omdat zij uit het zwijgen van Edith er over begreep, dat het een boek voor Christenen was, maar hedenavond werd haar belangstelling in al hetgeen haar vriendin betrof en haar nieuwsgierigheid al bijzonder geprikkeld.

De dame, aan wie de kostschool toebehoorde, had met opzet het Engelsche en het Joodsche meisje te zamen één slaapvertrek gegeven. Twee aan twee hadden de leerlingen één kamer, behalve de meisjes van de hoogste klasse, die ieder een afzonderlijk vertrek hadden. Daar Naomi's vader uitdrukkelijk zijn verlangen te kennen gegeven had, dat zijn kind niet met de Christelijke leer in kennis zou komen, dacht de directrice, dat daarvoor het minst gevaar bestond, zoo Naomi met de kleine vreemdeling, die de Duitsche taal slechts gebrekkig sprak, in plaats van met een ander meisje haar kamer deelde. Tot nog toe was hiertegen dan ook geen bezwaar geweest, daar Edith zich weinig tegen anderen over haar gevoelens en denkbeelden uitliet, maar de directrice vermoedde in de verste verte niet, hoe slechts enkele oogenblikken voldoende zouden blijken te zijn om al haar waakzaamheid en voorzorg schipbreuk te doen lijden. Zelf bekommerde zij zich volstrekt niet over haar eeuwige belangen, evenmin als over die van de meisjes, welke aan haar hoede en leiding waren toevertrouwd. De kracht van Gods Woord kende zij niet. Als de school maar in een bloeienden toestand verkeerde en de leerlingen en haar ouders tevreden waren, dan was zij in haar eigen oogen volmaakt gelukkig. Hoe zij opgekeken zou hebben en uit haar dommel wakker zou zijn geschud,

indien zij tegenwoordig had kunnen zijn bij wat op de kamer van Naomi en Edith dezen avond voorviel!

„Edith,” zeide Naomi, na deze een poos peinzend aangezien te hebben. „Edith, ik zou het prettig vinden, als ge mij eens wat wildet voorlezen uit dat boek, waarin ge elken avond leest.”

Edith keek verrast op en een blijde glimlach ver-
toonde zich op haar lief, bleek gezichtje.

„Ik wil het heel gaag doen,” zeide zij, „ik heb het je al eens willen vragen, maar ik was bang, dat ik er je mee kwetsen zou. Want, weet ge,” zoo vervolgde zij fluisterend, „er komt veel in voor van Hem, in Wien ge niet gelooft, Naomi, je begrijpt wel, Wien ik bedoel, van den Heere Jezus, Dien wij als Gods Zoon, als den Verlosser en Zaligmaker, erkennen en aanbidden.”

Het bloed steeg Naomi naar het gelaat. Zou zij luisteren? O, als haar vader het eens wist! En Salomo? Wat zou die er wel van zeggen? Het was verboden vrucht, welke haar werd aangeboden, nadat zij zelf zonder nadenken er de hand naar uitgestrekt had. Zij weifelde. Toen, opeens, herinnerde zij zich de laatste woorden harer moeder, betreffende Jezus van Nazareth. Wat stak er ook eigenlijk in, dat zij eens even luisterde? Daarmee was zij toch immers nog geen Christin geworden?

„Wat zal ik lezen?” vroeg Edith, die nog steeds in een wachtende houding zat.

„Wat gij daar juist opgeslagen hebt, lees dat maar, Edith,” zei Naomi.

Edith las: *„Na dezen zag ik en ziet, een groote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie, en geslachten, en volken, en talen, staande voor den troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange, witte kleederen en palmtakken waren in hun handen. En zij riepen met groote stem, zeggende: De zaligheid zij onzen God, Die op den troon zit, en het Lam.”*

Naomi luisterde met gespannen aandacht. Edith las verder en, toen zij het veertiende vers las: *„Deze zijn het, die uit de groote verdrukking komen en zij hebben hun lange kleederen gewasschen en hebben hun lange*

kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams," toen was het Naomi, of haar hart wilde ophouden met kloppen, zoo vol ontzag klonken haar die woorden in de ooren.

Edith ging voort: „*Daarom zijn zij voor den troon van God en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel, en Die op den troon zit, zal hen overschaduwen. Zij zullen niet meer hongeren en zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen noch eenige hitte: want het Lam, dat in het midden des troons is, zal hen weiden en zal hun een leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren, en God zal alle tranen van hun oogen afwisschen.*”

De zachte, welluidende stem van de kleine Edith hield op met lezen. Naomi zat daar onbewegelijk, de wijdgeopende oogen op Edith gericht.

„Wie is het Lam, Edith?” vroeg zij, het stilzwijgen eindelijk afbrekend; „zeg eens, wie wordt daarmee bedoeld?”

„De Heere Jezus, onze Zaligmaker, Die voor ons aan het kruis stierf en Die thans in den Hemel aan de rechterhand Zijns Vaders gezeten is op Zijn troon, tot heil dergenen, die in Hem gelooven. Daarom staat er: „*Die op den troon zit zal hen overschaduwen.*”

„Edith,” zeide Naomi peinzend, „ik zou wel eens willen weten, of er nog op een andere plaats zoo over Hem gesproken wordt.”

„O ja,” zei Edith, „Jesaja de profeet spreekt ook van Hem als van het Lam, dat weet ik zeker. Wil ik het opzoeken en je dat ook nog eens voorlezen?”

Naomi's begeerige blik gaf reeds het antwoord, eer nog haar mond het „ja” had uitgesproken.

Na eenig zoeken vond Edith het door haar bedoelde in het 53^e hoofdstuk, en zij las dit hoofdstuk voor van het begin tot het einde. Toen zij geëindigd had, zei Naomi zacht: „Ik dank je wel, Edith, later wil ik graag nog eens meer hooren voorlezen uit uw boek.”

Tusschen dat „later” en het „toen” gaapte echter een breede kloof, onzichtbaar voor de oogen der beide meisjes.

Toen Edith den volgenden morgen wakker werd, gevoelde zij zich niet wel en was niet in staat op

te staan. Haar pols klopte hevig, het bloed joeg haar blijkbaar koortsachtig snel door de aderen, en daarbij stonden haar oogen zóó vreemd, dat Naomi, toen deze opgestaan was, haar verschrikt aanstaarde.

„Zijt ge ziek, Edith?” vroeg zij, „en kunt ge niet opstaan?”

Geen antwoord, bevestigend of ontkennend, volgde, en met groote oogen lag zij Naomi aan te staren.

Deze ging schielijk naar beneden, naar de kamer van Grace, en toen met deze naar de directrice.

Nauwelijks had deze de mededeeling van Naomi gehoord, of zij snelde naar boven en, toen zij alles bevond, zooals deze gezegd had, hielp zij het zieke meisje naar een andere kamer overbrengen en werd er dadelijk om den dokter gezonden. Deze, die spoedig ter plaatse was, verklaarde na kort onderzoek, dat het kind in een harde koorts lag en niemand bij haar mocht worden toegelaten dan degene, die haar verplegen zou. Hiervoor stelde Grace zich dadelijk beschikbaar en haar hulp werd dankbaar aanvaard.

Dien morgen begon Naomi bedroefd aan haar lessen. In geen tijden had zij zich zoo ongelukkig gevoeld. Edith was ernstig ziek en zóó plotseling was deze ziekte opgékomen, dat het haar bijna een droom geleek. Was de dag droevig en eenzaam voor Naomi, nog akeliger werd het, toen zij 's avonds alléén naar haar kamer ging, waar Edith's ledikant ledig zou blijven. Zij dacht diep bewogen aan den vorigen avond. O, hoe levendig zag zij in haar verbeelding de kleine gestalte van haar vriendin, met het goudlokkig hoofd gebogen over haar Bijbel, lezend van de „*witte kleederen*” en de „*palmtakken*”!

In het voorbijgaan van de kamer, waarin Edith verpleegd werd, stond zij even stil en luisterde, of zij ook de lieve, welbekende stem vernam. De deur stond op een kier en zij zag de schaduw van Grace op het kamerschut, dat de tocht van den gang tegenhield, zich afteekenen. Grace scheen fluisterend met de zieke te spreken.

Naomi meende haar naam te hooren noemen en die zacht door Edith herhalen.

„Ik zal haar van u goeden nacht zeggen, Edith,” hoorde zij daarop Grace zeggen.

Naomi ging op haar teenen verder naar haar kamer. Toen zij in haar eigen kamer kwam, viel zij op het bed neder en begon hevig te schreiën. Zoo lag zij geruimen tijd in het donker, tot zij opeens de druk van een hand op haar voorhoofd gevoelde en een stem hoorde zeggen: „wees niet zoo bedroefd, Naomi! Edith is erg ziek, zegt de dokter, maar God is immers machtig, haar weder op te richten? Laten wij het samen Hem vragen.”

Het was Grace, die gekomen was om Naomi namens Edith goeden nacht te zeggen.

„Ik zou haar zoo graag eens willen zien, Grace,” snikte Naomi. „Kunt ge mij niet even bij haar toelaten?”

Grace stond een oogenblik te weifelen, toen zeide zij beslist: „Nu ja dan, ik neem het voor mijn verantwoording, ga maar mee, Naomi. Maar loop heel zachtjes en vooral niet veel met haar spreken.”

Toen Edith beiden zag binnenkomen, gleed er een glimlach over haar gelaat. Zij lag met haar hoofd diep in de kussens. Haar gezichtje was vuurrood en de zachte, sprekende oogen schitterden van een vreemden, zonderlingen glans. Zij was nu volkomen bij kennis en stak Naomi haar hand toe. Deze kwam zacht naar het bed toe en kustte de haar toegestoken hand lang en innig.

„Ge hebt geschreid, Naomi, ik zie het,” zeide de zieke, „maar dat moet ge om mij niet doen. Denk aan de lange, witte kleederen en de palmtakken en het Lam. Ik ben heel ziek, Naomi, en mag mij volstrekt niet inspannen, heeft de dokter gezegd. Daarom kan ik nu ook niet in mijn Bijbel lezen, zooals ik gewoon was 's avonds te doen. Neem gij hem daarom zoolang, tot ik beter ben, en,” vervolgde zij, terwijl er hooge ernst in den toon harer stem klonk, „als ik niet weer beter mocht worden, dan is hij voor u, Naomi. Behoud hem dan als een gedachtenis.”

Zij richtte zich als door ingeving op en een klein, zilveren potlood nemend, dat op een tafeltje lag,

hetwelk dicht in haar nabijheid stond, schreef zij er vóór in met bevende hand:

„Van Edith aan Naomi,” en daaronder: „Gewasschen in het bloed des Lams.”

„Naomi nam den Bijbel aan. Een vreemde gewaardwording bestormde haar ziel. Het was haar, of de oogen van haar vader en van Salomo op haar gevestigd waren! Het boek der Christenen, het boek, waarin van den Gekruisigde gesproken werd, in haar handen! Maar Edith gaf het haar toch slechts ter leen en alléén, als zij mocht sterven, liet zij het haar immers na tot een gedachtenis? Als zoodanig zou zij het boek dan beschouwen en wegbergen, zoo besloot zij, toen zij weder in haar kamer was. Na zich ontkleed te hebben, ging zij naar bed, maar kon niet in slaap komen. Het middernachtelijk uur was al voorbij en nog lag Naomi wakker, peinzend over hetgeen zij de laatste dagen doorleefd had.

Eindelijk viel zij van vermoeidheid in slaap, maar, toen het dag werd, was zij al weer wakker, en kon den slaap niet weer vatten. Het duurde dan ook niet lang of zij stond op en, na zich haastig gekleed te hebben, deed zij voorzichtig de deur van haar kamer open en spoedde zich zacht naar de kamer, waarin Edith lag, om te vernemen, hoe het met de zieke ging. Op haar zacht tikken kwam Grace aan de deur. Het gelaat van deze was bleek. En geen wonder, want zij had den geheelen nacht bij de zieke gewaakt.

„Hoe gaat het met Edith? Is zij wat beter?” fluisterde Naomi.

Grace schudde van neen. „Ik vrees voor haar,” antwoordde deze zacht op Naomi's vraag.

„Mag ik haar nog eens zien, Grace? Toe, laat mij even bij haar, ik smEEK het je!” vroeg Naomi met aandrang.

„Neen, nu niet, Naomi, ze slaapt thans. Ga nu weer zachtjes heen. Straks, als de dokter komt, zal ik hem vragen, of hij 't goed vindt.”

Naomi ging weder naar haar kamer terug, het hart vervuld van droefheid en de oogen vol tranen.

Helaas, zij zou haar lieve vriendin Edith hier op aarde niet meer levend aanschouwen, noch haar stem meer hooren!

HOOFDSTUK VI.

Ongeveer vier weken zijn sedert verlopen. Op het kleine dorpskerkhof, in de schaduw der kerk, slaapt Edith Graham, onder de groene zoden, den langen, ongestoorden slaap des doods.

De hevige koorts, welke haar zoo plotseling had aangegrepen, had het teedere, broze lichaam door haar overweldigende macht doen bezwijken. Na een ziekte van slechts acht dagen was de ziel het stofelijk omhulsel ontvloten om een plaats in te nemen onder de schare der verlostten, die den troon omringt.

In haar laatste oogenblikken was haar geest tot die helderheid teruggekeerd, welke haar gedurende haar ziekte meestal begeven had en zij had tot Grace woorden gesproken, die getuigden van een kinderlijk geloof in haar Heiland en Zaligmaker. Zij lag daar in de volle verzekerdheid, dat de Heere haar gekocht had met Zijn bloed. Met blijdschap was zij heengegaan naar dat land, waarvan geschreven staat, dat God er alle tranen van de oogen zal afwisschen.

„Zeg aan Naomi, Grace, dat ik haar daar hoop weer te zien. Zeg haar, dat zij ook komen moet, waar de witte kleederen gedragen worden, wit gemaakt in het bloed des Lams,” had zij nog met stervende lippen gezegd.

Grace had de woorden der stervende aan Naomi overgebracht en deze had ze onder een vloed van tranen aangehoord en opgeschreven, om haar leven lang ze niet meer te kunnen vergeten.

Er was geen enkel familielid of vriend overgekomen om de begrafenis van Edith bij te wonen, daar de eenige bloedverwant, dien zij bezat, de broeder haars vaders, een zeeofficier, met den oorlogsbodem, waarop hij eerste officier was, een reis naar Japan maakte, om

verder in de groote zeeën eenige maanden te kruisen. Het zou dus weken, misschien maanden duren, eer hij het bericht van Ediths overlijden zou ontvangen.

Al de meisjes van de kostschool echter waren op den dag der begrafenis haar stoffelijk overschot naar de laatste rustplaats gevolgd, en hadden de kist zien neerlaten in de donkere groeve.

Allen waren onder den indruk van dit vrij plotseling heengaan. Niemand van hen had een afscheidsblik of een laatste woord van Ediths lippen kunnen opvangen, daar buiten Grace, die van den aanvang af haar verpleegd had, niemand van wege de besmetting bij haar mocht worden toegelaten.

Maar er was niemand onder haar, die zulk een wee met zich omdroeg als Naomi. Niemand, behalve Grace, vermoedde, hoe groot haar smart was over den dood harer vriendin, die, hoewel bijna haar gelijk in jaren, toch in zoo menig opzicht, wat sterkte en geestkracht betrof, bij haar ten achter stond.

Alléén Grace begreep er iets van en menigmaal zocht zij Naomi, wanneer deze de eenzaamheid gezocht had, op, om een woord van troost en liefde tot haar te spreken.

„Het baat niet, Grace,” zeide Naomi op zekeren dag, nadat deze weder een vergeefsche poging had aangewend om haar te bemoedigen; „neen, het baat niet, hoewel het heel lief van je is, dat gij je zooveel moeite geeft om mij te troosten. Ik kan het leed niet wegdenken, dat ik haar nooit meer zien zal. O, ze was altijd zoo lief en vriendelijk voor mij, dat weet ge wel!”

„Ja, Naomi, dat is zoo; maar bedenk, lieve, welke boodschap zij voor je heeft achtergelaten: dat zij je eenmaal hierboven hoopte weer te zien. Ik hoop, Naomi, dat wij haar allen eens zullen wederzien, gij en ik en al de anderen,” vervolgde Grace ernstig. „Zij kwam hier als vreemdeling onder ons, de kleine, Engelsche wees; maar in al haar verlatenheid was zij toch gelukkig, omdat zij God als haar Vader had leeren kennen. En nu heeft de Heere haar, die zoo van al haar geliefde betrekkingen verlaten was, tot

Zich genomen in zijn eeuwige heerlijkheid, en nu kent ze geen kommer, geen leed, geen verlatenheid meer. O, Naomi, ik wilde, dat ge hadt kunnen zien, hoe kalm zij den dood tegemoet ging! Het was mij duidelijk, dat er Eén bij haar was, hoewel onzichtbaar, met Wien zij sprak en tot Wien zij riep in haar stervensuur, en Die haar smeeken hoorde. Zelfs in haar ijlen sprak zij gedurig Zijn naam uit en glimlachte dan, alsof zij Hem zag."

Welken naam noemde zij dan toch, Grace?" vroeg Naomi ernstig.

Grace weifelde even. Naomi toch was een joodsch meisje en Grace wist, hoe gehaat zelfs de naam van den Heere Jezus was bij haar volk.

„Zeg het mij toch, Grace," drong Naomi aan.

„Nu dan, het was de naam van den Heere Jezus, Naomi, dien zij telkens uitsprak. In den nacht, welke aan haar sterven voorafging, vertelde zij mij met zekerheid en met blijdschap, dat zij naar dien lieven Heere Jezus ging, want dat haar zonden waren vergeven en uitgedelgd in Zijn bloed. Hij zou haar in zijn liefdearmen door de doodsvallei heendragen en brengen in Zijn heerlijkheid, waar vrede en licht en blijdschap zal zijn in eeuwigheid."

Naomi begreep er niet veel van. Wel is waar had zij een onzekere voorstelling, dat het in verband stond met het Lam, waarvan Edith op dien avond gelezen had, doch het was maar een vaage en verwarde gedachte. Evenwel lieten de woorden van Grace niet na een diepen indruk op Naomi te maken. Het sterven was Edith gemakkelijk gemaakt door de tegenwoordigheid Desgenen, Die haar door de doodsvallei heengedragen had, naar het oord van vrede en licht.

Edith was zonder vrees gestorven en den stervensmoed en de stervenskracht had zij zeker geput uit haar Bijbel, het boek, dat zij Naomi tot een gedachtenis had nagelaten, en waarin zij in haar verlatenheid steeds troost gezocht en gevonden had.

„Ik wil toch eens zien, of ik er ook niets in kan vinden, dat mij in mijn toestand kan troosten en vrede brengen," dacht Naomi bij zichzelf.

Toen alle meisjes dien avond reeds te bed waren, zat Naomi nog op. De Bijbel van Edith lag vóór haar op de tafel en zij had het kleine lampje er zóó dicht bij geplaatst, dat het volle licht op de bladen van het boek viel, dat voor haar nog een gesloten boek was, vol van geheimenissen. Met den elleboog op de tafel, het hoofd rustend in de hand, zat zij met alle aandacht te lezen, las zij steeds verder en, hoe dieper zij graafde in die goudmijn, hoe meer haar aandacht gespannen werd, hoe bleeker haar gezicht werd, hoe onrustiger haar hart in haar boezem sloeg. Meer en meer hongerde zij naar het Brood des Levens en de wateren uit de eeuwige Fontein drenkten haar dorstig, naar troost en vrede smachtend hart, zooals het land, dat verschroeid door zomerdroogte, de milde, zachte regendruppelen in zich opneemt.

In de profetieën van Jesaja las zij van Hem, die als een Lam ter slachting geleid werd en Zijn mond niet open deed. Edith had bij dat hoofdstuk een leesteeke gelegd en Naomi herinnerde zich, hoe deze haar dit hoofdstuk op dien bewusten avond had voor-gelezen. Toen bladerde zij verder in het boek en las in het Nieuwe Testament van 's Heilands nederige geboorte, van Zijn omwandeling op aarde, van Zijn werkzaam, altijd goeddoend leven en van de wonderen en teekenen, die Hij deed. Zij las ook, hoe de Overpriesters en Schriftgeleerden, Pharizeën en Sadduceën, Hem haatten en Hem lang tevergeefs zochten te dooden, totdat zij Hem eindelijk in hun macht kregen door het verraad van Judas Iscariot, en Hem door Pilatus lieten geeselen en kruisigen.

Het bloed steeg Naomi naar het gelaat en haar hart klopte onstuimig, tot berstens toe. Vreeselijk was de strijd in haar binnenste. De macht der duisternis worstelde in een wanhopigen strijd tegen het opkomend licht van een nieuwen dag, den dageraad van den eeuwigen morgen. Satan sloeg zijn klauwen naar haar uit en trachtte het te winnen door haar te wijzen op familiebetrekkingen, op de liefde haars vaders en zooveel meer; maar Een, Die sterker is dan hij, was gekomen om bezit te nemen van Naomi's hart en

haar door Zijn Geest verder te leiden op het pad des levens.

Toen zij weder wat tot zichzelf gekomen was, las zij verder de geschiedenis van het lijden van Jezus tot het einde toe, en vergeleek de Evangeliën met elkander, waar van het lijden gesproken wordt.

En dit hadden de Overpriesters en Schriftgeleerden haars volks gedaan! Aangestookt door zijn voorgangers, die in hun blinden haat zichzelf niet meester waren, had het oude, uitverkoren volk des Heeren, waartoe zij behoorde, zich aan zulk een zware misdaad schuldig gemaakt, had het den vloek op zich geladen, door een onschuldige als een lam ter slachting te leiden en den gruwzaamsten dood, den dood des kruises, te doen sterven!

Haar hart gevoelde pijn, een hevige, folterende pijn.

Toch was het in haar geest nog niet tot die klaarheid gekomen, dat zij in dien onschuldig veroordeelde den verwachten Messias zag. Zij zag alléén nog maar een groot martelaar, een profeet in den Gekruisigde, één, die haar volk liefhad en waarschuwde voor zonde en ongerechtigheid, die door de oversten des volks en de oudsten onrechtmatig en zonder reden gehaat was.

Toen zij echter voortging met lezen en de geschiedenis der opstanding las, begon er eenige twijfel in haar ziel te ontstaan.

Opgestaan van de dooden, en weer rondwandeland op aarde! Maar dat was toch onmogelijk, dat iemand, die gestorven was, weer levend werd! Ja, er zou wel een opstanding plaats hebben, een aanzitten met Abraham, Isaïc en Jacob, maar dat zou hier in dit leven niet zijn. Onwillekeurig begon zij, al peinzend over deze zaak, in den Bijbel terug te bladeren. Daar viel haar oog na een poos op het tiende vers van het twaalfde hoofdstuk van den profeet Zacharia, waar geschreven staat: „*En zij zullen Mij aanschouwen, Dien zij doorstoken hebben.*”

Een plotselinge schrik sloeg haar om het hart en zij beefde aan al haar leden. En dat stond in het boek van den profeet, die onder haar volk geleefd had en als profeet bekend was! Maar dat strookte

immers geheel met wat zij zoo straks in het Nieuwe Testament gelezen had!

Zou het dan waar zijn, dat het Nieuwe Testament de vervulling inhield van de beloften, in de geschiedenis haars volks, in de boeken der Kronieken, der Koningen, der Profeten gedaan?

Zou het waar zijn, wat de Christenen beweerden, dat de schaduwen waren gevloden, en het Licht der wereld verschenen was?

Ter zijde van het genoemde vers van den profeet Zacharia was een kantteekening gemaakt. Openbaring 1 : 7 stond er bij aangegeven. Klaarblijkelijk was deze kantteekening reeds lang gemaakt en daar aangebracht door de overleden mevrouw Graham, Ediths grootmoeder.

Naomi zocht de plaats op in het boek der Openbaringen van Johannes, en ja, daar stond het: *Ziet, Hij komt met de wolken, en aller oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben, en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven; ja, amen.*"

De schellen begonnen Naomi van de oogen te vallen. Langzaam maar gestadig trokken de nevelen op. Hoe meer zij dien nacht verder las, onderzocht en vergeleek, hoe meer het haar duidelijk werd, dat die door haar volk gesmade Jezus de Zone Davids, de Zoon van God, de Messias was, Wiens komst door de profeten was voorspeld.

„Hij kwam tot het Zijne, maar de Zijnen hebben Hem niet aangenomen,“ las zij op een andere plaats. O, vreeselijke werkelijkheid!

„Zij hebben Hem gedood, genageld aan het kruis, onzen Messias, den Koning der Joden! O, mijn volk, mijn volk, wat hebt gij gedaan!“

Kreunend als van zware pijn had zij het hoofd op de tafel laten zakken. Geen tranen brachten de brandende oogen lafenis en verlichting, neen, haar smart was te groot, te vlijmend. Geheel de zware schuld, die op haar volk lag, de vloek, die op de geheele natie scheen te rusten, verspreid als zij was over de geheele wereld, ver van het land hunner vaders verwijderd, tot straf voor het bespotten, verloochenen,

belasteren en dooden van den Heilige, drukte haar ter neder. Zij was nog pas vijftien jaar, maar toch gevoelde zij met haar fijngevoelig hart, met haar scherpzinnige opmerkingsgave, iets van de onpeilbare diepte van ellende, waarin haar volk zich gestort had.

„Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen.” Ze had eerst die woorden gelezen, zonder de diepe beteekenis er van te begrijpen. Nu eerst begreep zij ze en ze werd met ontzag en eerbied vervuld voor Hem, Die deze woorden in de bitterste smart naar ziel en lichaam gesproken had.

Het morgenlicht begon reeds de aarde te verlichten, de dag verving den nacht, en nòg zat Naomi voor de tafel, het hoofd voorover gebogen, de handen daarboven samengevouwen. De lamp was uitgegaan en nog dacht zij er niet over naar bed te gaan. Eindelijk hief zij het hoofd op, met een gewaardwording, alsof voortaan de geheele wereld voor haar veranderd zou zijn. Alles, alles scheen haar anders toe dan vroeger, dan zelfs den avond te voren. Zelfs scheen het haar toe, toen zij in den spiegel keek, terwijl zij haar gezicht even verfrischte, dat het gezicht, hetwelk haar van uit den spiegel aanstaarde: marmerwit, met onnatuurlijk groote, peinzende oogen, met loodblauwe kringen er onder, dat van een andere Naomi was.

Voor een enkel uur zocht zij haar legerstede nog op en viel eindelijk in een onrustige sluimering. De alles overheerschende gedachte, die haar als een stroom overweldigd had, was deze: „Zij hebben Hem vermoord, mijn volk heeft zijn Koning, den Messias, gedood!” Op het uur, waarop men haar gewoon was te wekken, was Naomi niet in staat op te staan, daar zware hoofdpijn haar kwelde, zoodat zij den geheelen dag en ook den daarop volgenden te bed moest blijven. Toen zij den derden morgen zich weder wel genoeg gevoelde om op te staan en bij het kleeden in den spiegel zag, schrikte zij over de verandering, welke in haar uiterlijk gekomen was. Een vreemde trek, welken zij tot nu toe niet bespeurd had, was op haar gelaat zichtbaar en een stille droefgeestigheid lag over haar geheele wezen verspreid. Ook haar

medescholieren viel dit op, toen zij beneden gekomen was en aan de ontbijttafel had plaats genomen. Zij brachten het echter in verband met haar droefheid over Ediths dood, wetende, hoe gehecht Naomi aan haar geweest was, en daarom lieten zij haar ongestoord en vermoedden haar niet met allerlei vragen. Zelfs Grace vermoedde niet, wat de oorzaak was van de verandering, welke bij Naomi had plaats gegrepen.

H O O F D S T U K VII.

In de weken en maanden, welke volgden, had er een geweldige omkeering in Naomi's zieleleven plaats. Dagen aaneen bracht zij door onder den indruk van diepe ellende en groote smart. Alles rondom haar scheen veranderd, en het kwam haar zelfs voor, dat het licht der zon niet meer die heldere, levenwekkende vroolijkheid aanbracht als vroeger. Haar door tranen en doorwaakte nachten pijnlijke oogen konden het licht niet verdragen. Alles scheen haar somber toe en omsluierd door de donkere, zware schaduwen, die over haar volk heenhingen. „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!” Zóó hadden de mannen haars volks geroepen, toen zij van Pilatus eischten, dat Hij, de vlekkeloos Heilige, tot den dood des kruises zou overgegeven worden. Ja, Naomi zag alléén de donkere wolk, die over haar volk lag, maar dat die wolk omzoomd was door de zilveren randen van Gods eeuwige, ontfermende liefde, zag zij niet. Zij had er nog geen gezicht in, dat God Zijn Zoon had overgegeven tot den dood, om zondaren te kunnen behouden, en dat de Heere Jezus vrijwillig den bitteren lijdensbeker geledigd had, opdat Hij hun voorspraak bij Zijn Vader zou kunnen zijn, en het eeuwig leven zou kunnen schenken aan hen, die Hem als hun Verlosser, hun Jezus aannemen.

Er waren veel avonden voorbijgegaan, in welke zij niet meer in den Bijbel had durven lezen. Zij zag alléén op de misdaad haars volks en gevoelde die zóó op

haar drukken, alsof zij er deel aan had en de toorn Gods óók op haar lag en nog meer over haar komen zou. Zóó ontzettend diep had haar het lijden van den onschuldigen Jezus, den Zone Gods, getroffen!

Maar de Heere zou het werk, dat Hij aan haar begonnen had, niet verlaten, neen, bij het licht Zijns Geestes zou zij verder geleid worden op den weg des vredes, op den eenigen weg, die ten hemel leidt.

Eindelijk was zij weer begonnen in haar Bijbel te lezen. Het duurde echter nog eenige dagen, voor het volle licht in haar ziel opging. Al die dagen werden door haar in grooten strijd doorgebracht. Het scheen haar toe, dat er geen hoop voor haar was. Voor haar geen verlossing door dien gesmaden en gekruisigden Christus! Maar eindelijk, eindelijk, toen het scheen, dat alles voor haar verloren was, toen was de tijd daar, dat Jezus Christus, het Licht der Wereld, de Zonne der Gerechtigheid, Zijn stralen in haar hart liet vallen. Hij kwam tot haar, in haar troosteloosheid, in haar groote smart, en het was haar, of Hij tot haar sprak: „Naomi! Wat weent gij? Wien zoekt gij? Zie mijn doornagelde handen en voeten, zie mijn met doornen gekroond hoofd en mijn doorboorde zijde, de wonden, waaruit mijn bloed gevloeid heeft. Al dat lijden, al die smart heb ik ondergaan óók voor u! Oók om uw zonden uit te kunnen delgen stierf ik dien smadelijken dood. Zie op Mij en leef!”

En Naomi? . . . .

Haar blinde oogen werden geopend en zij zag den Heere Jezus, nu niet meer met een deksel, zooals voorheen, maar zooals Hij is en Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft: als den volkomen, algenoegzamen Verlosser. Zij zag Hem als het Lam op Golgotha, waarvan de profeten geprofeteerd hadden, dat Hij komen zou, om de zonden Zijns volks te verzoenen; het Lam, in Wiens bloed de verlostten uit alle geslachten, volken en talen in het Hemelsch Jeruzalem hun lange kleederen hebben gewasschen, waarmede zij voor Gods troon staan. Ja, nu begreep ze volkomen, wat Edith bedoeld had met de woorden, vooraan in haar Bijbel geschreven: „*Gewasschen in het bloed des Lams.*”

Langzamerhand trokken al de nevelen op en haar ziel werd vervuld met onuitsprekelijke blijdschap. Hij, de Zone Davids, ook *haar* Koning, *haar* Verlosser, *haar* Heiland! O, nu behoefde zij zich niet meer treurig en eenzaam te gevoelen! Nu gevoelde zij Zijn nabijheid aan haar hart en wenschte zij altijd met Hem te zijn! Zij klemde zich met al den gloed der eerste liefde vast aan de beloften, in Zijn Woord gegeven, dat Hij de Zijnen nimmermeer begeven en verlaten zal.

„*Ik ben met u al de dagen, tot aan de voleinding der wereld!*” zóó had Hij in zijn Woord beloofd.

En in Zijn Hoogepriesterlijk gebed was het: *Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij gelooven zullen.*”

Ja, ook voor haar had die lieve Heere Jezus gebeden in den nacht, voorafgaand aan Zijn lijden. Nu wist zij het: zij was ook één der Zijnen, Zijn eigendom voor altijd! Zij schaarde zich in den geest bij de vrouwen, die Jezus tijdens Zijn omwandeling op aarde hadden liefgehad en Hem gediend hadden van haar goederen. O, hoe gaarne zou zij ook iets voor Hem willen doen, zooals Maria en Martha, Maria Magdalena en al die anderen! Iets voor Jezus te mogen doen, Hem haar liefde in daden te mogen betoonen, dat scheen haar nu het heerlijkste toe, dat zij begeeren kon.

Een onuitsprekelijk gevoel van vrede vervulde haar ziel, en stille vreugde lag over haar gelaat verspreid. Haar geheele zijn en doen getuigde er van. Zij reisde evenals de kamerling haar weg met blijdschap.

Af en toe echter trok weleens een sombere schaduw voor haar geest voorbij, als zij aan haar vader dacht. Hij, zóó vol haat tegen Jezus en zóó verbitterd tegen zijn volgelingen! O, wat zou er van hem worden, indien hij zóó verblind bleef! Dagelijks bad zij meer-malen, dat God haar vader de oogen wilde openen, opdat ook hij zich niet langer aan het licht des Evangelies zou kunnen onttrekken en in de duisternis blijven ronddolen. Dat gebed zou verhoord worden, maar langs een voor Naomi moeielijken weg. De doornen op dien weg zouden haar voeten wonden ten bloede toe.

Naomi zou het zwakke werktuig worden in des

Heeren hand, om haar vader tot het geloof te brengen, het geloof in Jezus Christus, als den Zoon van God, den Redder van zondaren, den langverwachten, en toch reeds zoolang geleden gekomen, maar ver-smaden Messias.

H O O F D S T U K VIII.

't Was op een namiddag en de lesuren waren juist geëindigd, toen mevrouw Waldeck, de directrice, de leerkamer binnentrad en onder de verschillende meisjes naar Naomi zocht. Zij hield een grooten brief in de hand, welken zij Naomi overreikte. Een blos vloog Naomi over het gelaat! Het was — zij herkende duidelijk de hand aan het adres — het was een brief van haar vader! Het was slechts een paar maal gebeurd in de kleine twee jaar, welke zij nu op de kostschool had doorgebracht, dat zij een brief van haar vader ontvangen had, maar nog nooit een, die zóó zwaar en zóó groot was als deze. Zij ging er terstond mede naar haar kamer en begon te lezen. Het bleek, dat de brief op verschillende tijden geschreven was, want telkens weer zag zij een anderen datum in een hoekje staan, waar weer met schrijven begonnen was. Klaarblijkelijk had de tijd ontbroken om den brief in eens of in tweeën af te maken.

In het laatste gedeelte van den brief berichtte haar vader haar, dat zijn opdracht zoo goed als volbracht was, en dat hij over twee of drie maanden hoopte terug te keeren. Zoo spoedig hij weer in het land was, zou Naomi de school verlaten en met hem naar hun lieve woning terugkeeren om vooreerst niet weer van elkander te scheiden.

Haar eerste gewaarwording bij het vooruitzicht, dat zij haar vader zou wederzien, was uitbundige blijdschap. Maar spoedig gevoelde zij, dat haar vreugde niet geheel onvermengd was. Immers het terugzien haars vaders zou gepaard gaan met het verlaten der school, waar zij zoo menig genoegelijk uur doorge-

bracht had en waar zij ook de parel van groote waarde gevonden had, voor welker uitnemende waardij zij het bezit van alle andere schade had leeren achten. Ook zou zij van Grace moeten scheiden en het graf van Edith niet meer kunnen bezoeken, waar zij des Zondags veel heenging om er ongestoord in haar Bijbel te kunnen lezen.

De dagen werden weken, de weken maanden en spoedig brak de dag aan, dat Naomi de school zou verlaten en afscheid zou moeten nemen van de omgeving, waarin zij zich een tijdlang bewogen had en waarin zooveel haar lief geworden was. Aandoenlijk was het afscheid van Grace, die haar naar den trein mocht brengen, en die den dag vóór haar vertrek met haar nog eens al haar lievelingsplekjes, waaronder het graf van Edith, bezocht had.

Veel gedachten doorkruisten haar hoofd, toen zij in den trein zat, die haar weer naar het ouderlijk huis zou voeren.

Aan het station te B. wachtte haar vader haar op. Zijn gelaat was bleek en groote ontroering was er op te lezen, toen hij haar met tranen in de oogen in zijn armen sloot en een plechtig „Jehova zij gedankt!” uitsprak over het gelukkig wederzien.

Toen zij den dorpsweg opreden en de villa in het gezicht kregen, zag Naomi reeds van verre Rachel, die met de hand boven de oogen naar hen uitzag. Hoe gelukkig waren allen en welk een heerlijke avond was het, dien Naomi doorbracht met haar vader, dicht naast hem gezeten, met haar hand in de zijne en met open oor en mond luisterend naar alles, wat hij haar vertelde over zijn reis door en zijn verblijf in het Heilige Land. Ook voor haar vader was het een genot te hooren, hoe zijn dochter het gedurende zijn afwezigheid op de kostschool gemaakt had, en op te merken, hoezeer zij in verstand, in ontwikkeling naar geest en lichaam, was vooruitgegaan.

„Ge zijt groot geworden, mijn kind, waarlijk, ik zou je niet dadelijk herkend hebben, als ik je onverwacht was tegengekomen,” zeide hij, terwijl hij haar met welgevallen beschouwde.

Zij stond op dat oogenblik midden in de kamer bij de tafel, waardoor het volle licht op haar lief, lelieblank gelaat viel, dat licht bloosde, nu haar vader met een bewonderenden en vriendelijken blik haar aanstaarde.

„Neen, ge zijt niet meer de kleine Naomi met haar kindergezichtje en tenger figuurtje. Ge zijt geheel veranderd,” zoo vervolgde de heer Levison na een oogenblik. „Ge gelijkt nu veel meer op uw moeder, Naomi Zóó zag zij er uit, toen ik haar kwam vragen of zij mijn vrouw wilde worden, ik herinner het mij nog zoo goed als den dag van gisteren. Zij was in haar jonge jaren altijd zóó vroolijk en opgeruimd, dat het een lust was haar te zien en te hooren.

„Langzamerhand is dit echter veranderd, maar wat de eigenlijke oorzaak van die verandering was, heb ik nooit kunnen ontdekken. Zij werd stiller, al stiller en zong niet meer door huis zooals vroeger. Als ik haar vroeg om eens een of ander lied te zingen, dan schoten haar dikwijls de tranen in de oogen en smeekte zij mij er niet meer op aan te dringen, omdat het haar te sterk aandeed en ook haar stem niet meer zoo goed was als vroeger. O, Naomi, uw moeder zong zoo heerlijk schoon! Soms kwam de gedachte wel eens bij mij op, of er ook iets was, dat haar drukte, een verborgen leed, maar als ik er haar naar vroeg, dan ontweek zij steeds min of meer het antwoord en verontschuldigde zij zich met te zeggen, dat zij zich niet wel gevoelde.”

De heer Levison begon te peinzen over oude tijden en Naomi verlangde naar bed. Zij wenschte haar vader goeden nacht en ging langzaam de trap op, welke naar haar slaapkamer voerde. Toen zij te bed lag, kon zij den slaap niet vatten. Allerlei gedachten woelden haar door het hoofd. Wat kon de oorzaak geweest zijn van de veranderde gemoedsgesteldheid harer moeder, waarvan haar vader zoo straks gesproken had? Kon, mocht zij die in verband brengen met de laatste woorden van de stervende tot haar: „Spreek nooit met verachting of spot over Jezus, den profeet van Nazareth?”

Neen, dat kon toch het geval niet geweest zijn, meende zij. Het denken hierover deed weder andere gedachten bij haar opkomen. Het oogenblik zou toch spoedig aanbreken, dat zij haar vader belijden moest, dat zij een discipelin en volgeling van den Heere Jezus geworden was, dat zij in den Gekruisigde geloofde als den Zoon van God, God geopenbaard in het vleesch.

Een gevoel van onuitsprekelijke droefheid en angst maakte zich van haar meester. Het denkbeeld, haar vader, dien zij zoo innig liefhad, verdriet te moeten aandoen, en juist, nu hij zoo blij was weer bij haar te zijn en meer en meer in haar bezit zich scheen te verheugen, nu zij, ouder geworden, hem zoozeer deed denken aan zijn geliefde ontslapene, deed de tranen in haar oogen opwellen. Daarbij kwam nog de bestrijding van Satan, die haar trachtte wijs te maken, dat het volstrekt niet noodig was, iets van de verandering, welke bij haar had plaats gegrepen, aan haar vader te doen blijken. Zij kon het immers best verborgen houden?

„Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig, en wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is Mijns niet waardig,“ liet een zachte, ernstige stem in haar binnenste zich hooren, en: *„Zoo wie Mij belijden zal voor de menschen, dien zal ik ook belijden voor mijn Vader, Die in de hemelen is.“*

De strijd was hevig en zwaar; maar Naomi streed niet alleen. Evenals Jacob bij Bethel, worstelde zij in het geloof en zij gevoelde, dat er Eén bij haar was, ofschoon onzichtbaar, Die haar sterkte en de overwinning zou geven.

„O, Heere Jezus, help mij! Heere, ontferm u mijner! O, geef mij kracht om te doen, wát Gij wilt, dat ik doen zal! Overwin Gij in mij alles, wat u tegenstaat!“ Zóó worstelde zij in den gebede en de Heere hoorde en verhoorde. Eindelijk kwam zij tot rust en, toen de morgenstond aanbrak en de zonnestralen door het venster naar binnen drongen, bescheen ook weder het goddelijk licht het eenzaam, moeielijk pad, dat vóór haar lag. Een stille vrede was over haar gekomen, als de voorbode eener gezegende overwinning.

Ongeveer vier weken waren voorbijgegaan, en het was op den avond, die voorafging aan Naomi's zestienden verjaardag. Haar vader was den geheelen dag voor zaken van huis geweest en na een welbesteden dag in opgewekte stemming thuisgekomen. Naomi was hem in den gang reeds tegemoet gegaan om hem te begroeten. Zij was bleek en wat zenuwachtig, want hedenavond zou het oogenblik komen, dat zij het bewuste pakje, de bijzondere nalatenschap van haar moeder welke zij voor ieders oog had moeten verbergen, zou mogen openen. Zij wilde er echter mede wachten, tot het uur, waarop zij haar slaapvertrek had opgezocht, dan was zij zeker niet gestoord te zullen worden.

Hoe meer de dag voorbij ging en de avond naderde, hoe meer haar nieuwsgierigheid geprikkeld werd en hoe verlangender zij was met den inhoud kennis te maken. Zij twijfelde er niet aan, of het zou een kostbaar kleenood blijken te zijn, dat het pakje bevatte, al kon zij zich den angst niet verklaren, welken haar moeder bezielde had, toen deze haar de zorg om het pakje aan ieders oog te onttrekken zóó op het hart gedrukt had. Den geheelen dag was ze reeds gejaagd geweest en, hoe later het werd, hoe benauwender het gevoel was, dat haar bekreep, alsof haar iets bijzonders boven het hoofd hing; een gevoel, waarvan zij zichzelf geen rekenschap kon geven.

In dien toestand bevond ze zich, toen haar vader thuis kwam.

„Wel, mijn kind,” zeide deze, zoodra hij haar zag, met een glimlach op de lippen op haar toetredend en haar een kus gevend, „ge hebt het zeker stil en eenzaam gehad vandaag, niet waar, en dat nog wel den laatsten dag van het voor u vervlogen jaar! Van avond blijf ik echter thuis en zullen wij een rustig en gezellig avondje met elkaar doorbrengen.”

„Rachel,” vervolgde de heer Levison tot deze, die juist van het ander eind der gang kwam aanloopen, „Rachel, ge moet de thee maar boven klaarzetten. Daar zit ge immers toch het liefst, niet waar, Naomi?”

Rachel deed, wat haar meester haar geboden had

en, toen het middagmaal geëindigd was, gingen vader en dochter arm in arm de trap op naar boven.

De uren vlogen om onder gezellig gekout. De heer Levison vertelde gaarne van zijn reis en, als hij met zijn dochter alleen was, bracht hij altijd het gesprek er op. In Naomi kwamen allerlei herinneringen op van het leven op school, en hedenavond, hoe het kwam wist zij niet, waren haar gedachten bijzonder bepaald bij Edith en voor het eerst sprak zij meer uitvoerig over haar tot haar vader. Juist wilde zij hem van Ediths sterven vertellen, toen er aan de deur getikt werd en Rachel binnenkwam om het theegoed weg te nemen, daar de gangklok beneden reeds zijn tien slagen had doen hooren.

Toen Rachel weder de kamer verlaten had, na haar lieveling en haar vader goeden nacht gewenscht te hebben, bracht Naomi het gesprek weder op Edith.

„Zij was dus een goede vriendin van je geworden,” viel haar vader haar even in de rede, „ja, ik kan mij best begrijpen, dat ge veel aan haar verloren hebt, toen zij ziek werd en stierf!”

„Ik was het meest van al de meisjes bij haar, want wij sliepen op een zelfde kamer,” ging Naomi voort. „In den eersten tijd, dat zij op school was, was ze dikwijls erg bedroefd, want zij stond alleen op de wereld en gevoelde diep haar verlatenheid, daar zij kort te voren haar grootmoeder verloren had, en haar beide ouders reeds lang overleden waren. Maar 's avonds, vóór zij slapen ging, zocht en vond ze veel troost door te lezen in een boek, waarin veel troostwoorden van God zelf voor armen, zieken en verlatenen stonden, en de inhoud van dat boek heeft haar ook kracht gegeven in haar stervensuur, want zij zag volstrekt niet op tegen den dood.”

Haar vader keek haar onder deze mededeeling met een onrustigen blik aan.

„Ik hoop toch niet, dat zij je met den inhoud van dat boek heeft bekend gemaakt, Naomi, of er uit heeft voorgelezen?” vroeg hij, haar met een onderzoekenden blik aanzierend.

Naomi gevoelde, dat zij den voet op een terrein

gezet had, waarop elke stap verder haar smart en pijn zou kunnen veroorzaken en haar vader eveneens, en antwoordde niet terstond.

„Ge wordt morgen zestien, Naomi,” ging haar vader ernstig voort, „en zijt oud en wijs genoeg om te weten, wat je te doen staat. Ik begrijp wel, wat voor een boek het geweest is, waarin uw vriendin las. De Christenen noemen het den Bijbel. Indien zij er je uit voorgelezen heeft, dan hoop ik, dat ge van de verderfelijke leer, die in dat boek gepredikt wordt, niets hebt ingezogen, of dat het ook maar in eenig opzicht uw gedachten en uw hart van de leer onzer vaders heeft afgeleid. Ge weet, dat ik je over deze zaak nog gesproken heb, vóór ge naar die school toeging. Nog drie jaar en dan, naar ik hoop en vertrouw, zult ge de vrouw worden van Salomo Canter, en ge weet, hoe hij over de leer der Christenen denkt. Ik zou niet dulden, dat mijn plannen schipbreuk leden door eenige verandering uwerzijds, en dat zouden ze, indien hij en zijn vader ook maar eenig vermoeden hadden, dat ge je meer dan noodig was met de Christenen hadt ingelaten. Salomo is nu achttien jaar, en hij zal eens een groot man worden onder ons volk, want hij is nu op dezen jeugdigen leeftijd al geacht en gezien om zijn geleerdheid en strenge opvatting der wetten en belooft een waardig leeraar onzes volks te worden. Ook behoort zijn vader tot de rijksten onder ons. Ik zou mijn hoofd niet meer rustig kunnen neerleggen, indien ik geen zekerheid had, dat ge de vrouw zoudt worden van Salomo.”

Een gloeiende bloes overtoog Naomi's gelaat onder deze toespraak. Zij voelde, dat zij hier kiezen moest en niet langer met spreken mocht wachten.

„Wat baat het een mensch, zoo hij de geheele wereld gewint en lijdt schade aan zijn ziel,” zeide zij zacht, terwijl zij met ernst en waardigheid haar vader aanzag.

Een vlammend rood verspreidde zich over haars vaders gelaatstrekken, en de aderen op zijn voorhoofd zwollen op. Met moeite hield hij zich in.

„Dat zijn geen woorden, die in onze rollen ge-

schreven staan, kind," zeide hij. „Hoe komt gij er aan? Van wien hebt gij ze gehoord? Zeker uit het boek van dat Engelsche Christenkind! 't Zal wel een zalvende uitdrukking van dien volksverleider wezen, die zeide een profeet te zijn en zich opwierp als de koning der Joden. Ons volk heeft nooit verstandiger gedaan, dan toen het dien valschen profeet heeft doen veroordeelen en geeselen en hem daarna den smadelijksten dood heeft doen sterven."

„Hij stierf om de zonden Zijns volks, vader, want Jesaja zegt: „*Door Zijn striemen is ons genezing geworden.*” „*Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt,*” zeide een der grootste profeten, die onder ons volk geleefd hebben, toen hij Hem zag voorbijgaan. Ik ben er van overtuigd, dat Hij het groote Offerlam is, dat geslacht moest worden voor de zonde Zijns volks en dat hij Gods eigen, eenige Zoon is, de beloofde Messias, Die door ons volk verworpen wordt, hoewel de profeet Jesaja al van Hem geprofeteerd heeft en alles voorzegt, wat met Hem geschied is.” Alsof er een bliksemstraal uit een helderen hemel was neergeschoten, zóó zat Naomi's vader daar, onbewegelijk, ontzet, verpletterd door de woorden van zijn dochter.

Eindelijk kreeg hij zijn bezinning terug en rees hij overeind. 't Was vreeselijk om aan te zien, zooals hij daar stond met een van haat vlammden blik en met doodsbleek gelaat, waaruit elke druppel bloed weggetrokken was.

Hij strekte de hand uit naar Naomi, die aan de overzijde der tafel zat en nu ook was opgestaan. Haar wangen gloeiden als vuur van overspanning, maar vrijmoedig zag zij haar vader aan.

Zij gevoelde, dat het oogenblik gekomen was, waarop zij haar Heiland en Zaligmaker voor haar vader had te belijden, en dat deed haar een oogenblik beven en sidderen. Maar de Heere was haar nabij en zijn Geest ondersteunde haar in de hitte van den strijd. Zij streed den strijd niet alléén. Die met haar was, was meer, dan die tegen haar was. Het was haar een oogenblik, of zij een gelaat zag achter

dat van haar vader, en of dat haar vriendelijk en bemoedigend toeknikte.

In haar gedachten zag zij Jezus, den Zoon Davids, aan het kruis genageld, met den doornenkroon op het hoofd. In het denken aan Zijn onschuldig lijden vond zij kracht om ook het lijden, dat haar wachtte, te dragen.

„Zweer af dat geloof!” riep haar vader haar toe, toen hij eindelijk zijn spraak teruggekregen had. „Ik zeg u, Naomi, zweer af dat geloof, of ge zijt mijn dochter niet meer. Vloek Jezus den Nazarener op dit oogenblik, ik beveel het u, ik eisch het krachtens mijn vaderlijk recht!”

Naomi kon een oogenblik geen woorden vinden.

„Hooft ge mij niet, Naomi!” voer haar vader heftig voort. „Mijn vloek over u, zoo gij dien Nazarener niet vervloekt.”

„Vader, vader, bezondig u toch niet! Jezus de Nazarener is de Zoon Gods, de ware Messias, de Koning der Joden. Hij kwam als een arm kind op de wereld, werd geboren in een stal en stierf aan het kruis, opdat Hij ons zou verlossen van den eeuwigen dood en die in Hem gelooven in Zijn Hemelsch Koninkrijk zou doen ingaan. O, vader, Hij heeft ons zóó lief, dat Hij gewillig voor ons in den dood ging! Hij was het, van Wien de Profeten getuigd hebben en Dien zij in den geest hebben aanschouwd en aangebeden. Vader, lieve vader, geloof ook in Hem, Die alléén waren vrede geven kan aan het hart en het van den zondelast ontheft!”

Zij wilde op haar vader toetreden en hem bij de hand grijpen, maar hij stiet haar van zich.

„Vloek over u, afvallige.... ik verloochen u.... gij....”

De stem stakte hem in de keel. Hij bracht slechts nauw hoorbare klanken uit.

„Vader, lieve vader, hoor naar mij, of neen, niet naar mij, maar naar Hem, die ook Zijn handen naar u uitstrekt om u te redden van den eeuwigen dood. O, neem Zijn reddende hand aan! Sla hem niet af in uw toorn. Hoor naar Zijn roepstem en Hij zal u rust

geven, zooals ik rust voor mijn ziel bij Hem gevonden heb!"

Zij was onder het spreken een stap nader getreden en wilde haar hand op zijn arm leggen, maar hij stootte haar af, alsof een adder hem gestoken had en gaf haar zulk een hevigen stoot tegen de borst, dat zij wankelde. Een smartkreet kwam over haar lippen. Haar hand tastte tevergeefs naar een steunsel en met een doffen slag viel zij op den grond neder. Zij trachtte zich weer op te richten en sloeg met smeekenden blik de groote, donkere oogen, die van tranen glinsterden, tot haar vader op, maar de blik, dien haar oogen ontmoetten, was vreeselijk. Al de haat, welken hij koesterde tegen den Christus Gods en Zijn volgelingen, kwam met ontembaar geweld in hem op. Het gold hier zijn eigen kind, dat hij liever had gehad dan zichzelf, en dat nu met die leugenleer besmet bleek. Met haar afval vielen al zijn plannen voor de toekomst in duigen. De illusies, welke hij van haar geboorte afgekoesterd had met het oog op haar toekomst, waren vernietigd. Toen hij haar daar voor zich op den grond zag liggen, werd hij als door razernij aangegrepen.

Zij lag daar aan zijn voeten, de gevouwen handen omhoog geheven, het bleek gelaat met de groote, zielvolle oogen, waaruit een wereld van leed sprak, smeekend tot hem opgeslagen. Zóó in die houding zou de heer Levison zijn dochter altijd vóór zich zien, de oogen verwijtend op hem gericht, als hij niet meer in de gelegenheid zou zijn, één woord van liefde en troost tot haar te spreken. Maar thans zag hij niets anders in haar dan een afvallige, een, die zichzelf buiten haar volk geplaatst had en daarom ten volle verdiende uitgeworpen te worden. In zijn blinde woede sloeg hij met een hevigen slag de gevouwen handen naar beneden, en bezwoer haar, dat zij Jezus van Nazareth vervloeken zou.

Maar Naomi deed het niet. De Heere stond haar bij in deze moeilijke ure, en gaf haar te midden der woedende stormen, die haar dreigden te vernietigen, de vertroosting van Zijns Geestes te genieten en schonk haar kracht naar kruis.

„Ik kan niet, vader.... nimmer kan ik Hem vervloeken, Die mijn leven werd.”

„Zoo sterf dan in uw afval, vervloekte! Ge zijt van nu af mijn kind niet meer! Ik heb geen Naomi, geen kind meer! Vloek.... eeuwige vloek over je, rampzalige!”

Hij stootte, dit zeggend, haar met den voet van zich af.

„Als het stof onder mijn voeten, schud ik je van mij af en al wat mij aan je herinnert. Als een worm zal ik je vertrappen. Ik vervloek het uur uwer geboorte. Hoort gij het, afvallige?”

Naomi poogde zich op de knieën te verheffen, maar een hevige stoot met den voet deed haar weer neervallen.

Hij schopte haar voort, ondanks haar smeeken, tot zij buiten de kamerdeur lag, gaf haar toen nog een hevigen slag in het aangezicht, en sloeg daarna de kamerdeur met geweld achter haar dicht.

Nauwelijks echter was hij alleen en het voorwerp zijner woede uit zijn oogen, of de overspanning begon zich te wreken. Hij greep met beide handen naar de keel en hijgde naar adem. Doodsbenauwd zeeg hij op den grond neder en werd na een oogenblik bewusteloos.

Daarbuiten stond de maan helder en klaar aan den hemel. Haar licht viel ook door het raam van het huis van den heer Levison, dat op den gang uitkwam, en bescheen een koude, roerlooze gedaante, die daar voor een deur lag uitgestrekt. Het was, als wilde zij de slapende, de bewustelooze wekken en uitnoodigen een betere rustplaats te gaan opzoeken. Toen haar dit niet gelukte, scheen zij er zóó bedroefd over, dat zij zich haastig achter een wolk ging verschuilen en daardoor als 't ware een sluier wierp over het droevig tooneel, waarin zij niet bij machte geweest was verandering te brengen.

HOOFDSTUK IX.

Het middernachtelijk uur had reeds geslagen, toen Naomi eindelijk weder tot bewustzijn kwam. Het duurde echter nog geruimen tijd, vóór zij zich weer geheel kon herinneren, wat er was voorgevallen. Het maanlicht bescheen een groote, donkere vlek op den drempel van de kamerdeur, en toen Naomi met de hand over haar gelaat en voorhoofd streek, voelde zij iets vreemds, iets lauw vochtigs aan de hand. Langzaam richtte zij zich op. Zij luisterde even aan de kamerdeur, maar daarbinnen was alles stil. Haar hoofd deed pijn, en ook haar hart was smartelijk aangedaan; maar bovenal vervulde een wondervol, vredig gevoel haar gemoed. Zij was door haar vader verstooten, gebannen uit zijn hart, ja ook uit zijn huis. Hij zou haar nooit meer als zijn dochter erkennen, had hij gezegd. Zij kende de vastheid van zijn karakter en zijn bitteren haat tegen den Christus en al wat Christen heette te goed, om niet verzekerd te zijn, dat hij, hoe smartelijk het ook voor zijn hart was, in het uitvoeren van zijn besluit niet zou aarzelen.

Maar al de zielesmart, welke zij daarover gevoelde, was niet in staat haar terneder te slaan, of haar in haar overtuiging te doen wankelen, want het was haar een rijke vertroosting en 't maakte haar onuitsprekelijk gelukkig, dat zij waardig was geacht om Jezus' wil smaadheden te dragen.

„Zoo laat ons dan tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, Zijn smaadheden dragend,” klonk het daarbinnen, en: „zoo wie verlaten zal hebben huizen, of broeders, of zusters, of vader, of moeder, of vrouw, of kinderen, of akkers, om Mijns Naams wil, die zal honderdvoud ontvangen en het eeuwig leven beërven.”

Die woorden gaven haar troost, daaraan klemde zij zich vast.

Ja, het was om Jezus' wil, dat zij haars vaders huis verlaten moest, en alleen de liefde van Christus had haar gedrongen, zich in de moeielijke ure als zijn discipelin te openbaren.

Een oogenblik dacht zij na over hetgeen haar te doen stond. Toen sloop ze stil naar het eind der gang, de trap op naar de tweede verdieping, waar Rachel haar slaapvertrek had. De dienstboden, die haar kamertjes op de zolderverdieping hadden, waren allen in diepe rust, maar Rachel waakte nog. Zij had er iets van gemerkt, dat het in mijnheers kamer niet in orde was. Zij had het met geweld dichtslaan der kamerdeur gehoord, en dit ongewoon feit had haar doen besluiten op te blijven, tot zij gehoord had, dat Naomi haar eigen kamer binnengegaan was. Eindelijk hoorde zij aan het kraken van de trap, dat er iemand naar boven kwam.

Bevend aan al haar leden beklom Naomi de trap, en tikte zacht op de deur.

Toen Rachel open deed, schrikte zij van het doodsbleek gelaat, dat zij voor zich zag. Het was aan de rechterkant geheel met bloed bekleet, dat langzaam uit een breede wond aan haar voorhoofd vloeide. Het haar, dat anders in sierlijk golvende lijnen haar gelaat omlijstte, was nu aan die zijde door het reeds gestolde bloed als vastgeplakt.

„Rachel, zijt ge nog op? O, hoe gelukkig!” riep Naomi uit.

Geheel afgemat zonk zij op een stoel neder. Weenen kon zij niet, evenmin diep nadenken over alles, wat geschied was.

De oude, trouwe Rachel, die Naomi reeds als pasgeboren kind in de armen gedragen en op haar schoot gekoesterd had, barstte in tranen en weeklachten uit, toen zij haar lieveling in dien toestand zag.

Dit bracht Naomi eenigszins tot bezinning en, om haar oude, trouwe Rachel wat tot kalmte te brengen, vermande zij zich en gaf een kort verslag van het voorgevallene en maakte daarna haar besluit kenbaar, om nog vóór het aanbreken van den dag het ouderlijk huis te verlaten.

„Wilt ge mij helpen mijn goed te pakken, Rachel?” vroeg zij vriendelijk. „Eer de morgen aanbreekt, moet ik hier vandaan zijn om misschien erger tooneelen te voorkomen. Ruben, die ons al zooveel jaren gediend

heeft, zal mij wel willen helpen mijn koffers te verzenden en te maken, dat ik veilig in den trein kom. Ik zal hem vriendelijk vragen, of hij mij dezen laatsten dienst nog bewijzen wil. Bevelen kan ik hem niet meer," voegde zij er bij met een weemoedigen glimlach, „daar ik thans zoo goed als een vreemdeling in dit huis ben."

„Maar ik ga met u mede," zeide Rachel, plotseling een besluit nemend. „Denkt ge, Naomi, dat ik u alleen door de wereld zal laten trekken, ik, die bij uw geboorte reeds uw moeder heb beloofd, dat ik mijn leven lang voor u zorgen zou, en die daags vóór haar dood nog tegen haar gezegd heb: „Leg uw moede hoofd maar rustig neder, lieve mevrouw. Naomi heeft nog een moeder, al is het geen dame, zooals gij, en al zijn haar handen wat ruw van het werken. Al zeg ik het zelf, de kern is goed, al is de schors wat ruw. U kan er gerust op rekenen, dat, zoolang de oude Rachel leeft, de kleine Naomi niet aan haar lot zal worden overgelaten." Dus, mijn kind, ik ga met u mede, daar gaat niets van af. Al zou ik u naar het ander eind van de wereld moeten vergezellen, ge zult niet vertrekken zonder mij. Ik heb genoeg overgespaard om er samen een tijd van te kunnen leven; bekommer u daar vooreerst maar niet over. Ik heb het altijd bewaard als een appeltje voor den dorst, als de kwade dag eens kwam, en die schijnt nu gekomen te zijn.

„Ga nu straks, als ik u verbonden heb, naar uw kamer, lieve Naomi, en zoek daar uw goed bijeen, dat gij denkt mede te nemen. Intusschen ga ik het mijne inpakken en zal daarna Ruben gaan roepen en vragen, of hij ons goed wegbrengen wil. Wij moeten zoo zachtjes mogelijk doen, Naomi. 't Is niet noodig, dat de huisgenooten bemerken, wat er gaande is. Wij zullen het aan uw vader overlaten, hun de oorzaak van uw vertrek mede te deelen, wanneer zij er morgen achter komen, dat gij en ik zijn heengegaan."

Intusschen had Rachel al pratend water gehaald en een pleister, om Naomi's hoofdwond te wasschen en te verbinden.

Zij begon voorzichtig het bloed af te wasschen en de haren weer los te weeken en, toen de wond in haar geheel zichtbaar was en gezuiverd, deed zij een pleister op de wonde. Toen zij klaar was met haar liefdearbeid, kuste zij haar lieveling, die met gesloten oogen vertrouwelijk het moede hoofd tegen haar trouwe borst had neergevlid. Naomi gevoelde, dat meer dan zij ooit vermoed had, een warm en teeder hart in dien boezem voor haar klopte. O, het deed haar zoo goed, te bemerken, dat er toch ten minste nog één was, die haar trouw bleef, nu zij door haar eigen vader verstooten werd. Rachel was ook een Jodin, maar toch bleek zij bij lange na niet zoo verbitterd te zijn tegen den Christus en zijn volgelingen als haar vader. Bij haar bleek de liefde voor het kind harer geliefde, ontslapen meesteres ver verheven te zijn boven het vooroordeel. Toen Naomi, terwijl Rachel haar eigen goed bijeenzocht, naar haar eigen kamer gegaan was, deed zij, na eerst het licht te hebben aangestoken, voorzichtig de deur op slot. Toen opende zij een kast en haalde uit een verborgen hoekje het pakje te voorschijn, dat zij van haar moeder ontvangen had kort voor haar dood: moeders geheime nalatenschap. De bevende vingers waren bijna niet in staat de touwtjes los te maken, die het omsloten.

Eindelijk was het klaar en, toen zij het papier open-gemaakt had, zag zij, dat het een boek bevatte. Zij deed een schrede voorwaarts om het bij het licht der lamp nader te bezien. Maar denkt u haar verrassing! Het was.... een Nieuw-Testament! Op het schutblad stond met duidelijke letters geschreven door haar moeders hand: *Aan mijn lieve Naomi, op haar zes-tienden verjaardag, van haar zoo liefhebbende moeder; en daaronder: Onderzoekt de Schriften, want die zijn het, die van Mij getuigen.*

Vrede door het bloed des Kruises.

Naomi staarde een poos half verbijsterd op het boek en op de woorden, door haar moeder geschreven.

Toen zij den Bijbel verder opende, viel er een brief uit. Zenuwachtig en haastig maakte zij dezen open en las: „Mijn lieve Naomi, mijn eenig, dierbaar kind.

„Als ge deze regelen leest, zal de hand, welke ze geschreven heeft, tot stof zijn vergaan en zullen de oogen, welke nu op deze bladzijden rusten, niet meer kunnen aanschouwen, of gij deze nalatenschap uwer moeder met blijdschap aanvaardt zult of niet. Zal het boek, dat ik voor een geschenk op uw zestienden verjaardag bestemde, een steen des aanstoots voor u zijn, of zal het u tot een bron van eeuwigen vrede, vreugde en troost worden? Zal het u zijn een boek des levens of zal het door u verworpen worden?

„O, mijn kind, herinner u de woorden, welke ik nog tot u gesproken heb vóór mijn heengaan. Die woorden zult gij niet vergeten hebben. Door het lezen van dit boek, van deze heerlijke Evangeliën en brieven, vond ik vrede voor mijn hart; een vrede, die alle verstand te boven gaat. Ik leerde er Jezus, mijn Verlosser en Zaligmaker, door kennen. Jezus van Nazareth, die door ons volk een leugenprofeet en verleider gescholden wordt, is de ware Messias, Die voor de zonden Zijns volks stierf en ook voor mijn zonden in den dood ging, en Die nu in den hemel aan Zijns Vaders, aan Gods rechterhand zit en regeert tot in eeuwigheid. Hij, het Lam, dat de zonden der wereld gedragen heeft en weggenomen, stierf aan het kruis als het groote Offerlam, waarvan al de vorige offeranden zinnebeelden en afschaduwingen waren. Ik sterf, mijn kind, in het volle vertrouwen en in het onwrikbaar geloof, dat Jezus Christus, Die door ons volk verworpen werd, de beloofde Messias is, de Verlosser, Die komen zou.

„In dit boek zult gij alles vinden, wat gij noodig hebt te weten, om gelukkig te leven en eenmaal getroost te sterven.

„Lees de woorden van dit boek biddend, mijn kind. Onderzoek de Schriften, vooral de Profeten, en zie, of niet alles vervuld is, wat zij van Hem voorszegd hebben. Neem dit Nieuwe Testament als een trouwengids op de reis door dit leven en, als de ure komt, dat ook gij zult worden opgeroepen, dat het dan zijn moge, dat ge overgaat van gelooven in aanschouwen. Als het onderzoek van dit boek er u toe

gebracht zal hebben in Hem te gelooven, Die voor zondaren stierf, schaam u dan niet voor Zijn Naam en zaak uit te komen. Ach, mijn kind, uw moeder was dikwijls zwak en valsche vrees weerhield haar, evenals Nicodemus, die des nachts tot Jezus ging om door Hem onderwezen te worden. Ook de vrees om van u verwijderd te worden, en u niet met den Christus bekend te kunnen maken, weerhield mij. De Heere vergeve het mij, dat ik niet openlijk voor Hem durfde uitkomen! Vergeet nooit voor uw vader te bidden, Naomi, zooals ik steeds voor hem gedaan heb. De Heere zegene u met de keur Zijner zegeningen! Hij zie in genade en in ontferming op u neder. Mijn lieve Naomi, mijn eenig kind, vaarwel! Dat we elkaar eenmaal bij Jezus mogen wederzien!"

De brief ontviel aan Naomi's hand. Groot, onuitsprekelijk groot was de blijdschap, welke haar vervulde! Haar moeder ook een Christin! Haar moeder, thans staande voor den troon en voor het Lam, bekleed met een lang, wit kleed, het kleed Zijner gerechtigheid, dragende de gouden kroon en den palmtak der overwinning! Dat zij dat juist dezen avond vernemen moest, dat trof haar, en scheen haar een bijzondere beschikking des Heeren! Zij zonk voor een stoel neder, en weende zacht; maar het waren geen tranen van droefheid, maar van onuitsprekelijke vreugde.

Toen zij eindelijk van haar knieën opstond om een en ander bijeen te zoeken en in haar koffers te pakken, was het, of zij nieuwe kracht naar ziel en lichaam ontvangen had. Wat zij aan geld en kostbaarheden bezat, zocht zij bijeen, en drie uur later was zij reeds met Rachel en Ruben op weg naar de naastbijgelegen stad.

De trouwe knecht, die zijn jonge meesteres, die zoo goed was voor haar ondergeschikten, steeds met eerbied en liefde gediend had, was blijde, nu deze op het punt stond van zooveel te scheiden, wat haar lief was, nog iets voor haar te kunnen doen. Dit deed hem voor 't oogenblik het smartelijke van de scheiding minder gevoelen, daar hij, door zijn hulp, veel moeilijkheden voor haar kon wegnemen.

Toen de morgen aanbrak en de eerste stralen der

zon de aarde verlichtten, keek Naomi nog eens terug in de richting van het dorp en van haar ouderlijk huis, waaraan zooveel herinneringen haar met onverbreekbare banden bleven hechten, en knikte even met het hoofd als tot een laatst vaarwel. Een traan kwam haar in 't oog, bij de gedachte aan haar in Christus ontslapen moeder, wier graf zij niet meer zou kunnen bezoeken. Het stond haar alles zoo levendig voordien geest, wat zij gehoord en gezien had den laatsten avond van haar moeders leven, en het was, alsof zij zich weder zag zitten, beschenen door het zachte avondrood, terwijl zij las:

„Wij hebben onze harpen gehangen aan de wilgen. Hoe zouden wij een lied des Heeren zingen in een vreemd land?“

„Niet hier, maar hierboven zal ik u wederzien, lieve moeder, in den Hemel, waar wij onze harpen niet meer aan de wilgen zullen hangen, maar waar wij het lied der Verlosten zullen zingen, het lied van Mozes en van het Lam.“

Met deze gedachten bezield, scheidde Naomi van de plek, waar zij haar kindsheid had doorgebracht en trad zij aan den arm van haar oude Rachel op haar zestienden jaardag de wijde wereld in.

HOOFDSTUK X.

Acht jaren zijn sedert voorbijgegaan. Op de bovenvoorkamer van een huis, dat, de buurt, waarin het staat, in aanmerking genomen, er vrij netjes uitziet, zit op een zonnigen achtermiddag een dame van nog jeugdigen leeftijd voor het venster. Zij werpt een blik naar buiten in de drukke straat, waar het zooals altijd zeer levendig toegaat.

Kinderen met sterk sprekende gezichtjes, donkere oogen en zwarte krullebollen spelen met elkander of staan te kijken voor de winkels, die in bijna onafgebroken rij de straat vullen. Bijna geen huis of er wordt handel in gedreven.

Wij bevinden ons in één der wijken van een groote stad, algemeen bekend onder den naam van de *Jodenbuurt*.

De dame, die, voor het venster gezeten, naar het gewoel op straat ziet, heeft juist het boek ter zijde gelegd, waarin zij heeft zitten lezen. Op een tafeltje vóór haar ligt een stapel kindergoed en de naaimachine in haar nabijheid toont aan, dat deze geen ongebruikt meubelstuk is in deze kamer.

Voor een groote, ronde tafel, in het midden van het vertrek, zit een bejaarde vrouw, druk bezig met het stoppen van kousen. Haar gelaat is gerimpeld, en de oogen doen niet zoo goed meer dienst als eenige jaren geleden, maar haar hoofd is nog helder en de blik, welken zij nu en dan op de dame werpt, die voor het venster zit, is even liefdevol en teeder, als toen diezelfde jonge dame nog een klein meisje was en door haar in slaap werd gezongen.

Er werd aan de voordeur gescheld. Na haar kous op tafel gelegd te hebben, stond de oude vrouw op om met het traptouw de buitendeur open te trekken. Na eenige oogenblikken kwam zij weder binnen, een jongetje van omstreeks zeven jaar aan de hand houdend.

„Wel, Jacob,” hooren wij de jonge dame op vriendelijken toon tot het kind zeggen, zoo spoedig zij het in 't oog krijgt, „wel, Jacob, welke boodschap komt ge mij brengen? Ge hebt mij zeker iets te vertellen.”

„Juffrouw Naomi,” vangt de kleine jongen aan, met vertrouwen naar haar opziend, „moeder zei, dat ik u moest gaan zeggen, dat Ilse al een paar dagen erg ziek is en daarom niet op de avondschool kan komen. O, juffrouw, Ilse zou zoo graag willen, dat u eens bij haar kwaant, om haar nog eens het gebedje voor te zeggen, dat u haar verleden week geleerd hebt. Ze is het nu vergeten, daar ze zoo'n erge hoofdpijn heeft, en ze wilde het toch zoogaarne opzeggen 's nachts, als ze wakker ligt.”

„Ik ga dadelijk met je mede, Jacob! Kleine Ilse mag niet langer haar arm hoofdje pijnigen, als zij het zich niet meer herinneren kan. Moeder Rachel zal in dien

tijd wel wat lekkere soep voor de kleine Ilse klaar willen maken, niet waar?" vroeg de jonge dame op vriendelijken toon, terwijl zij met een liefelijken glimlach op het gelaat haar gezicht naar de oude vrouw toekeerde. „Wij zullen ze dan van avond samen nog even gaan brengen. Maar nu ga ik even met Jacob mede, om Ilse haar gebedje weer te leeren.”

De lezers en lezeressen hebben al lang begrepen, wie de spreekster was.

Ja, het was Naomi, nog geheel dezelfde Naomi van vroeger, met haar warm, zachtaardig gemoed!

In haar uiterlijk was zij echter meer veranderd, al was de gelijkenis nog sprekend. De jaren hadden haar van kind tot vrouw gemaakt. Haar gelaat had de edele, fijnbesneden trekken behouden, en de groote, zielvolle oogen waren nog dezelfde van vroeger. Toch was het te zien, dat de stormen des levens over dat jeugdige hoofd waren heengegaan.

De oude vrouw was Rachel, haar oude voedster, thans nooit anders dan *moeder Rachel* door Naomi genoemd.

Al de jaren, sedert Naomi het huis haars vaders heeft moeten verlaten, heeft Rachel trouw voor haar lieveling gezorgd, en met de teederste liefde over haar gewaakt.

Na het ontvluchten van het ouderlijk huis hadden Naomi en Rachel na eenig ronddolen zich in een groote stad gevestigd, en wel in een der buurten, waar veel Joden woonden.

Al spoedig was Naomi begonnen, met op haar liefdevolle, kinderlijke wijze aan de armsten van haar volk het Evangelie te verkondigen. Haar hart, overvloeiend van liefde tot haar Heiland, drong haar om te trachten ook anderen tot Hem te brengen. Maar het zou geen gemakkelijke weg blijken te zijn, welken zij gekozen had, om onder haar volk te arbeiden.

De meeste Joden, waarmee zij in aanraking kwam, bleken evenzeer als haar vader met bitteren haat tegen Jezus van Nazareth vervuld te zijn, terwijl anderen met de grootste onverschilligheid op het gelaat en in hun houding haar een oogenblik aan-

hoorden en dan zonder een woord te spreken haar met verachting den rug toekeerden.

Onder de eersten waren er, die haar uitscholden, tegen haar vloekten, ja, dikwijls werd straatvuil, steenen en wat maar voor de hand lag, haar achterna geworpen, en een enkel maal had een oude jood haar zelfs in het aangezicht gespogen.

Naomi had zich door dit alles evenwel niet laten ontmoedigen. Werd haar het wonen in een of andere straat onmogelijk gemaakt, dan trok zij met haar trouwe Rachel weer naar een andere, altijd maar voortgaand met goed te doen en het zaad des Evangelies te zaaien onder haar volk, met vrijmoedigheid getuigenis afleggend van haar geloof in den Gekruisigde. Hij toch was haar dierbaarder voor haar hart dan haar eigen leven en gaarne zou zij uit liefde tot Hem nog veel meer smaad en verachting om Zijns Naams wil geleden hebben, indien dit van haar gevraagd zou zijn.

Langzamerhand werd de verhouding iets beter. Men begon haar in den loop der jaren te dulden, uit achting voor haar arbeid der liefde onder hen. Overal toch, waar zij kwam, trachtte zij goed te doen en zegen te verspreiden. Zij paste zieken op, maakte voor de armsten de noodzakelijkste kleedingstukken en, voor zoover het haar toegelaten werd, bracht zij woorden van troost aan al wat krank, verlaten en stervend was.

Al haar kracht zocht zij bij Hem, Die gezegd heeft: *Zonder Mij kunt gij niets doen*, en: *Bid en u zal gegeven worden*. Hij was haar Licht, haar Steun, haar Troost, haar Helper, als het haar bang was. Dag en nacht ging haar gebed uit voor haar volk. Wel scheen het een ploegen op rotsen, maar eindelijk zag zij door Gods genade toch vrucht op haar arbeid. Zij het ook, dat zij, evenals een Nicodemus, die des nachts tot Jezus kwam, voor de wereld niet weten wilden, dat in hun hart meer dan gewone belangstelling voor Jezus van Nazareth ontwaakt was, toch meende Naomi aan een tweetal van haar volk duidelijk te bespeuren, dat de Heilige Geest aan hun harten Zijn

werk begonnen had. Het Nieuwe Testament, hun door Naomi verschaft, werd in 't geheim ijverig onderzocht en, wat de Heere eenmaal begonnen had, dat zou Hij ook voltooiën op Zijn tijd. Aan die belofte klemde Naomi zich vast met haar geheele hart.

Ook voor de kinderen deed Naomi, wat zij kon.

Wel wilden verreweg de meeste ouders hun kinderen niet toevertrouwen aan de zorg eener Christin, maar toch waren een paar ouders, na jaren geduld van Naomi's zijde, er toe overgegaan, hun kinderen te zenden naar de brei- en handwerkschool, welke zij opgericht had. Onder het werk door maakte Naomi haar leerlingen met de schoone geschiedenissen uit den Bijbel bekend, en sprak hen op eenvoudige, bevattelijke wijze van de wonderen en teekenen, welke de Heere Jezus gedaan heeft tijdens zijn omwandeling op aarde. Hoe Hij de kinderen in zijn armen nam en hen zegende en sprak: *Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.* En als zij vertelde, hoe Hij, als de goede Herder, Zijn schapen veilig weidt langs bergen en door dalen en hoe Hij de lammetjes, de zwakken, als ze vermoeid zijn, in Zijn gezegende armen neemt en koestert, o, hoe luisterde dan die kleine kinderschaar met open mond! En als zij de geschiedenis geëindigd had, dan hielden de kleinen niet op met te vragen, om hun nog meer van dien goeden, trouwen Herder, van den Heere Jezus, te vertellen.

Zoo zocht Naomi onder de kleinen, vooral onder die van haar volk, liefde en eerbied voor den Heere Jezus aan te kweeken, en al bleef het voor haar verborgen, of er blijvende vruchten van haar onderricht eenmaal gezien werden, dit is zeker, dat de eeuwigheid dit eenmaal openbaren zal.

Toen zij aan den avond van den dag, waarop wij haar weder ontmoetten, voor het bedje van de kleine Ilse zat, en op verzoek van het meisje een lied ter eere des Lams, dat zij den kinderen had geleerd, zacht met haar zong, en het gebedje, dat zij haar geleerd had, met haar mede bad, toen zag ongetwijfeld de Heere uit den hemel met een blik vol liefde op

haar neder, en klonken de woorden in haar hart:
Mijnen vrede geef Ik u.

Maar het leven, dat Naomi gedurende deze acht jaren geleid had, zou niet altijd zoo voortgaan. De Heere had nog een ander arbeidsveld voor haar bestemd en zou haar daartoe onverwachts oproepen.

Op zekeren avond, toen zij als naar gewoonte van haar avondschool thuis kwam en de trap opging naar de tweede verdieping, waar zij met Rachel een tweetal kamers bewoonde, bemerkte zij tot haar groote verbazing, dat het lampje op de gang niet als gewoonlijk aangestoken was.

Maar nog grooter zou haar verbazing worden.

Toen zij toch de deur van de woonkamer opendeed, vond zij ook hier alles in volslagen duisternis gehuld en op haar geroep van: „Rachel, Rachel! Waar zijt gij?” kwam geen antwoord.

Zij werd ongerust. Zou Rachel bij avond nog uitgegaan zijn? En had zij zóó den tijd vergeten, dat zij niet, zooals anders altijd, haar lieveling ongeduldig zat te wachten? Zij kon zoo dadelijk geen oplossing van dit raadselachtig gedrag harer oude vriendin vinden.

Doch wie schetst haar schrik, toen zij, de lamp aangestoken hebbende, haar trouwe Rachel roerloos in den grooten leuningstoel zag zitten, de armen slap langs het lichaam en het hoofd machteloos ter zijde hangend.

Bleek en ontzet bleef Naomi een poos op Rachel staren, die door geen teeken te kennen gaf, dat zij van Naomi's tegenwoordigheid bewust was. Eindelijk trad Naomi op den leuningstoel toe en raakte de hand van Rachel aan, doch deinsde verschrikt terug, want die hand was koud als van een doode.

„Moeder Rachel, spreek toch! Mijn goede, trouwe Rachel, word toch wakker, zie mij aan, ik ben het, uw Naomi! O, spreek toch slechts één woord, of geef een teeken, als gij kunt!”

Maar er kwam geen antwoord en de gedaante in den leuningstoel verroerde zich niet.

Naomi haalde nu azijn en reukwater, en begon daarmee aangezicht en handen van haar oude voedster

nat te maken, maar geen teeken van leven werd gegeven, ondanks alle pogingen, om de levensgeesten weer op te wekken.

Langzamerhand begon Naomi te begrijpen, nu niets hielp, wat haar trouwe verzorgster, haar moeder Rachel, tijdens haar afwezigheid overkomen was.

Haastig verliet zij de kamer, vloog de trappen af en meldde zich bij de benedenbewoners aan.

„Zou uw zoontje niet even een dokter voor mij kunnen gaan halen?” vroeg zij met heesche stem aan de vrouw, die haar opendeed. „Ik zal er hem wel wat voor geven.”

De vrouw stemde dadelijk toe, en binnen een half uur was de geneesheer reeds aanwezig. Deze verklaarde na een kort onderzoek, dat, zooals Naomi reeds vreesde, de oude Rachel gestorven was. Een stille beroerte had haar waarschijnlijk getroffen en, naar 't scheen, was zij zachtjes ingeslapen, om hier beneden niet meer te ontwaken.

Het waren droeve dagen, welke nu volgden, voor onze vriendin Naomi. Bij haar benedenburen had zij de dagen vóór de begrafenis een toevlucht gevonden, maar toen de eenige, die haar nog overgebleven was, haar geliefde „moeder Rachel”, naar haar laatste rustplaats gebracht en Naomi weer naar haar kamers teruggekeerd was, voelde zij eerst recht het verlies, dat zij geleden had.

Zij miste voortaan de vriendelijk zorgende hand, welke met het weinige, dat er voor besteed kon worden, het middagmaal zoo heerlijk wist te bereiden, en de kleine huishouding met vaste hand bestuurde.

Als zij er aan dacht, dat zij het goede, vriendelijke gelaat van haar „moeder Rachel” hier op aarde niet meer aanschouwen zou, dat haar trouwe oogen niet meer op haar met liefde zouden rusten, dan barstte zij in tranen uit.

Helaas! Zij gevoelde zich nu geheel alleen in de wereld! Tot driemaal toe had zij in den eersten tijd aan haar vader geschreven, en hem toegesproken met woorden, welke van de teederste liefde getuigden, maar op al haar schrijven had zij taal noch teeken ont-

vangen. In later jaren had zij niet meer geschreven, wyl zij dacht, dat haar vader niets meer met haar te doen wilde hebben, dat zij als dood voor hem was. Hoe dikwijls had zij in den loop der jaren voor hem gebeden, dat hij tot inkeer mocht komen, dat de Heere zijn blinde oogen mocht openen voor het licht des Evangelies! Dagelijks droeg zij haar vader op aan den troon der genade.

Zij vermoedde niet, dat zij zelf de schuld droeg, dat ze geen antwoord op haar brieven ontvangen had. Kind als zij nog was, toen zij uit het ouderlijk huis verdreven werd, had zij wel den naam van de stad, maar niet de straat en het huisnummer van haar woning opgegeven en vandaar, dat haar geen antwoord kon worden gezonden. Zoo waren beiden onkundig gebleven van elkanders doen en laten. Op *Zijn* tijd zou de Heere echter voorzien en op *Zijn* wijze.

Hoe meer de dagen verliepen na Rachels dood, hoe meer de noodzakelijkheid Naomi voor oogen stond, dat het zóó niet blijven kon. Elken dag peinsde zij wat te doen, welken weg zij zou hebben in te slaan. Zij bad veel, dat God haar een weg mocht openen en haar duidelijk wilde doen zien, hoe zij handelen moest. Zóó alleen te blijven wonen, ging op den duur niet. Zij verlangde er naar, jong als zij was, om iemand bij zich te hebben, die met haar meeleeftde en met wie zij kon samenwerken. Daarbij kwam, dat zij met Rachel tot nog toe geleefd had van de spaarpenningen dezer laatste en van den verkoop van haar eigen kostbaarheden, terwijl ook met handwerken en breien wel eens wat verdiend werd. Maar in een niet verre toekomst zag zij, dat de overgeschoten gelden met hetgeen zij verdiende niet meer toereikend zouden zijn voor haar levensonderhoud.

De gedachte aan de toekomst hield haar dus dikwijls bezig en vervulde haar ook weder op zekeren Zondagmorgen, toen zij op weg was naar de kerk.

Juist wilde zij de kerkdeur ingaan, toen er een hand zacht op haar schouder werd gelegd. Naomi keek om, en blikte in het vriendelijk gelaat van de predikants-

vrouw, wier echtgenoot dezen morgen zou optreden voor de gemeente, en die Naomi reeds een en andermaal bezocht had en bij wie zij dikwijls raad had gezocht en gevonden.

„Lieve,” zeide de predikantsvrouw tot haar; „ik zou u uit de kerk zoo gaarne eens willen spreken. Kunt ge na afloop van de preek niet meegaan en bij ons blijven koffiedrinken?”

Met blijdschap nam Naomi de uitnoodiging aan en wandelde, toen de dienst geëindigd was, met den predikant en diens vrouw mede naar hun woning.

Toen het twaalfuurtje afgelopen en de tafel ontrend was, ging de predikantsvrouw met haar gast op een sofa zitten, en zag haar ernstig en liefdevol aan.

„Ik heb veel aan u gedacht in den laatsten tijd, mijn kind,” zeide zij, „en, als uw woning niet zoo ver af geweest was, dan zou ik zeker al lang naar u toegekomen zijn, om eens als een oudere, belangstellende vriendin met u te praten over een en ander. Voor een paar weken bracht ik een bezoek bij een zieke, die in het diaconessenhuis alhier verpleegd wordt en, toen ik de zusters gadesloeg in hun liefdearbeid, kwam onwillekeurig de gedachte bij mij op: „Zou dat ook niet een geschikte werkring voor Naomi wezen? Het moet zoo heerlijk zijn, dunkt mij, op die wijze te arbeiden in den wijngaard des Heeren, en Hem te dienen in de verzorging van zieken en lijdenden.”

Naomi had met alle aandacht naar de predikantsvrouw geluisterd. Zij zat een oogenblik in gepeins verzonken. Zou dit de aangewezen weg voor haar zijn? Zou zij de kleinen, waaronder zij tot nu toe gewerkt had, moeten verlaten, en zich aan de ziekenverpleging gaan wijden?

Zij deelde haar gedachten aan de vrouw van den predikant mede, en deze raadde haar aan een en ander in ernstige overweging te nemen.

„Dat zal ik doen, mevrouw,” antwoordde Naomi, „en God om wijsheid vragen, hoe in deze zaak te handelen.”

En hoofd en hart vervuld met nieuwe gedachten

over de toekomst, ging Naomi, na nog eenigen tijd in de pastorie vertoefd te hebben, dankbaar voor de ondervonden belangstelling, met een verlicht gemoed huiswaarts.

HOOFDSTUK XI.

Twee jaren zijn vervlogen.

Wij treden thans het diaconessenhuis binnen, waarover de predikantsvrouw in het vorig hoofdstuk gesproken heeft.

Vóór de tafel in de net gemeubileerde ontvangkamer zit de directrice der inrichting.

Tegenover haar zit een heer van omstreeks dertigjarigen leeftijd. Zijn sterk sprekende gelaatstreken komen ons bekend voor, maar het is zeker lang geleden, dat wij hem ontmoet hebben en daarom kunnen wij hem niet zoo spoedig thuisbrengen.

Hij ziet bleek, wat te meer uitkomt door zijn dichten, ravenzwarten haardos. De donkere oogen blikken zeer ernstig van onder de zwarte wenkbrauwen, en hij houdt ze thans met een vragende uitdrukking op de directrice gevestigd.

„Dus uw bedoeling is nog vóór den nacht hulp te hebben voor uw patient, niet waar? Hij is geheel buiten kennis, zegt ge?” vroeg de directrice.

„Ja, mevrouw; toen ik hem verliet, kende hij niemand, en sprak hij allerlei wartaal,” antwoordde de jonge man. „Ik zou u zeer dankbaar zijn, indien u een zuster kondet zenden, vóór wij den nacht met hem ingaan. Mijn collega, dokter Müller, raadde mij aan, mij persoonlijk tot u te wenden.”

De directrice dacht even na.

„Goed, ik zal u een zuster zenden, mijnheer, en wel zoo spoedig mogelijk,” zeide zij na een oogenblik.

De jonge dokter boog en, na nog eenige woorden van dank te hebben geuit, verliet hij het vertrek.

De directrice liet de kamerschel overgaan, en beval aan de binnentredende dienstbode, zuster Naomi te

gaan zeggen, dat zij in de kamer der directrice werd verwacht.

Eenige oogenblikken daarna verscheen Naomi, en werd haar opgedragen zich terstond gereed te maken, om een nachtdienst te gaan vervullen.

„De patient is zeer krank, zuster, gij zult den geheelen nacht moeten waken,” zeide de directrice. „Ge zijt toch niet te vermoeid?” vervolgde zij, onderzoekend haar oog vestigend op het bleek gezicht van de pleegzuster.

„O neen! Volstrekt niet,” antwoordde deze met een glimlach, als om de directrice gerust te stellen. De lezers hebben al begrepen, wie die zuster was.

Ja, het was onze vriendin Naomi, thans „zuster Naomi” genoemd. Zij was er werkelijk toe gekomen zich te wijden aan het werk der barmhartigheid: aan de ziekenverpleging. In den wijngaard des Heeren te arbeiden door krankten te verzorgen en hen woorden van troost toe te spreken uit Gods Woord, dat was haar lust en haar leven geworden.. Zij arbeide met groote liefde en zelfverloochening, want het werk was niet altijd even gemakkelijk, en strijd bleef haar ook in dezen weg niet gespaard, maar zij wist in Wien zij geloofde en in alle moeielijkheden en bezwaren was Hij haar een toevlucht en een uithelper.

Een uur ongeveer, nadat Naomi de opdracht ontvangen had, trok zij aan de schel van een aanzienlijk huis, dat haar opgegeven was als het verblijf van den patient. Een knecht in eenvoudige livrei opende. Juist toen zij een paar treden de gang in gegaan was en de knecht de deur achter haar gesloten had, kwam er een deftig heer van middelbaren leeftijd de trap af.

„Dokter, daar is de pleegzuster,” zeide de knecht.

De dokter boog voor de zuster, en keek haar opmerkzaam aan.

„Wilt ge zoo vriendelijk zijn mij naar boven te volgen?” vroeg hij Naomi op beleefden toon.

Deze boog en volgde den dokter. Bovengekomen, opende de laatste een deur op de eerste verdieping, en verzocht Naomi binnen te gaan.

„Dokter Canter, hier is de zuster, die heden nacht bij den patient komt waken,” zeide de geneesheer, die Naomi geleidde, op gedempten toon.

De aangesprokene stond in de schaduw, geleund tegen den breeden schoorsteenmantel, met de handen op den rug. Het getemperd lamplicht bescheen maar flauw de omtrekken van zijn gelaat, zoodat Naomi het niet dadelijk nauwkeurig kon opnemen.

Hij trad zijn collega en Naomi een paar schreden te gemoet, toen hij de binnenkomenden bemerkte, en zag Naomi strak in 't gelaat, waarna hij met een buiging haar welkom heette.

„Zuster,” zeide de oudste geneesheer na een oogenblik, „dit is dokter Canter, mijn collega en vriend, die ook een vriend is van uw patient en hier vlak naast woont. Wanneer ge hulp noodig hebt, dan zult ge hem onmiddellijk bereid vinden u bij te staan. In de aangrenzende kamer ligt de lijder. Hij is een half uur geleden gelukkig ingeslapen. Gij vergunt mij wel u thans te verlaten, niet waar? Dokter Canter zal u nog wel over een en ander nader willen inlichten, vóór hij heengaat. Ik zou het zelf wel doen, doch ik word zoo juist weder bij een anderen, hoogst ernstigen zieke geroepen. Ik dank u intusschen, dat ge zóó spoedig gekomen zijt, want dokter Canter, die hier aan het ziekenhuis verbonden is, heeft reeds een paar nachten gewaakt en kan dit, met het oog op zijn drukke praktijk, onmogelijk volhouden. Ook de huishoudster en gezelschapsjuffrouw van mijnheer is er niet toe in staat. En nu goeden avond, morgen ochtend kom ik weder.”

Met een buiging voor Naomi en een handdruk aan dokter Canter verliet hij het vertrek, gevolgd door den laatste, die, nu wij hem nader bezien, dezelfde heer blijkt te zijn, dien wij een paar uur te voren reeds bij de directrice hebben ontmoet. Toen zij de kamer verlaten hadden en de trap afdgingen, — zonk Naomi op een stoel neder.

Zij was sprakeloos van verwondering en ontroering, en had geen enkel woord tot den dokter kunnen spreken. Bleek en roerloos zat zij daar eenige oogen-

blikken. Haar hoofd duizelde. Het was haar of zij droomde. Was hij het werkelijk? Was het wel Salomo Canter, de vriend harer jeugd, dien zij zooeven van aangezicht tot aangezicht gezien had?

De gedachte, dat het werkelijkheid geweest was, wilde er, hevig ontroerd als zij was, niet bij haar in. „Salomo!” zij sprak dien naam onwillekeurig op half-luiden toon uit, als in een droom.

„Ja, ik ben het, Naomi, Salomo Canter; uw oude vriend! Kent ge mij nog?”

Hij was binnengekomen, zonder dat zij het bemerkte had, zóó verstrooid was zij, en nu stond hij tegenover haar. Zij was onder zijn spreken opgestaan, en met bleeke gezichten, bleek van hevige aandoening, zagen beiden elkander aan.

Hij had haar terstond herkend, ofschoon haar ordekleed en de zwarte hoed met den sluier haar een geheel ander aanzien gaven dan voorheen. Maar het bleek gezichtje met de lieve, zachte oogen was hem altijd bijgebleven, al de jaren, dat zij van hem verwijderd was geweest.

O, hij had er zoo dikwijls ernstig om gebeden, haar te mogen wedervinden! Nu had God, de God zijner vaderen, die gebeden verhoord!

„Waar, waar ben ik toch?” was alles, wat Naomi in 't eerste oogenblik kon uitbrengen.

„In het huis uws vaders, Naomi. Hij is het, die krank is en uw hulp noodig heeft.”

Naomi bedekte haar gelaat met beide handen en boog het hoofd. Eenige oogenblikken zat zij zoo stil en dokter Canter meende het best te doen haar niet te storen.

„Rondom Hem zijn wolken en donkerheid, gerechtigheid en gericht zijn de vastigheden Zijns Troons,” zeide ze, na zich wat hervat te hebben, op ernstigen, van aandoening trillenden toon. „Geloofd zij God, Die mij dit bereid heeft, dat ik mijn vader nog weer zal mogen aanschouwen!”

„Amen,” liet Salomo er plechtig op volgen. „O, Naomi,” vervolgde hij, „nu weet ik, dat die Jezus, om Wiens wil gij zooveel geleden en zooveel smaad-

heid gedragen hebt, dat die Jezus is de Christus, de Zoon des levenden Gods. Nu ik u heb mogen weder vinden, nu mijn gebeden verhoord zijn, kan ik niet anders dan in Hem gelooven als den Messias."

Een blijde glimlach kwam op Naomi's gelaat, door haar tranen heen, toen zij weder tot den vriend harer jeugd opzag.

"Ja, Naomi," ging dokter Canter voort, „ik weet alles, wat er jaren geleden met u voorgevallen is, en ik heb zeer veel pogingen aangewend, om u uit te vinden en op het spoor te komen. Maar al mijn zoeken was vruchteloos. Als ik op 't spoor meende te zijn, dan verloor ik het weer eensklaps uit 't oog. Later ging ik naar de hoogeschool, want ik wilde geen leeraar meer worden, zóó getroffen was ik geworden door uw geschiedenis, en daarom had ik besloten in de medicijnen te gaan studeeren.

„Toen ik mijn studiën voltooid had, verhuisden mijn ouders en ik naar deze stad en uw vader ging mede. Nu gij er niet meer waart, hield hij geen anderen steun en troost over dan ons. Hij was geknakt naar lichaam en geest, de arme man, en o! hij had zulk een berouw, dat hij u verstooten had! Denzelfden nacht, dat gij waart heengegaan, kreeg hij een be-roerte, en des morgens vond Ruben hem bewusteloos op den grond. Mijn ouders pasten hem op, doch, toen hij eindelijk naar het lichaam beter werd, bemerkten wij, dat hij toch niet meer dezelfde was van voorheen. In den eersten tijd was zijn verstand zelfs beneveld. Hij praatte aldoor in zichzelf en deed soms de zonderlingste dingen. Later is dit wel beter geworden, maar hij was en bleef toch geknakt, oud vóór zijn tijd. Dat hij u niet kon vinden, ondanks alle nasporingen, hinderde hem ontzettend en kostte hem menigen traan."

„Maar ik heb hem toch meermalen geschreven, doch daarop nooit antwoord ontvangen," zeide Naomi vol droefheid.

„Mogelijk was dat in den eersten tijd, Naomi, toen hij nog zoo ziek was. Ge weet, ik was juist in die dagen ver van huis bij bloedverwanten. Het is dus zeer waarschijnlijk, dat die brieven op de een of andere

wijze in het ongereede zijn geraakt, daar Rachel er niet meer was om voor alles te zorgen en op alles te letten. De andere dienstboden en ook Ruben zijn allen, toen uw vader wat beter was en verder bij ons verpleegd werd, weggegaan en wellicht hebben die voor alles minder zorg gedragen.

„Maar, Naomi,” vervolgde Dr. Canter, „toen ik u niet kon uitvinden, toen al het mogelijke was gedaan, zonder eenig gevolg, heb ik, wanhopende u ooit weer te vinden, na langen strijd mij vastelijk vorgenommen, dat, zoo gij ooit weer tot ons zoudt gebracht worden, rein en onbesmet van de wereld, ik gelooven zou, dat Jezus van Nazareth de ware Messias, de Zone Gods is. Ge weet niet, Naomi, wat het in mij teweeg bracht en uitwerkte, dat gij, die zoo tener en nog zoo jong waart, zooveel verdragen en zooveel moed getoond hebt, alleen uit liefde tot en ter wille van dien Jezus, Die door ons volk verworpen is.”

„Onderzoek de Schriften, Salomo, want die zijn het, die van Hem getuigen,” sprak Naomi op ernstigen toon.

„Dat heb ik gedaan, Naomi. Toen ik eenmaal van mijn streng, Joodsch standpunt was afgeraakt, werd ook de eerste stap gedaan tot nader onderzoek van wat de leer der Christenen inhield, en door Gods genade kwam ik tot het licht en heb den Heere Jezus leeren kennen als mijn Verlosser en Zaligmaker. Al was de hoop gering, toch bleef ik op hoop tegen hoop vasthouden, dat de Heere mij u zou doen weder vinden. Ik stelde het niet langer als voorwaarde om in den Christus Gods te gelooven, maar toch bleef de hoop op de vervulling mijner begeerte mij bij. Maar vertel mij nu eens, Naomi, hoe het u al die jaren gegaan is,” vroeg dokter Canter.

Juist op dit oogenblik liet zich van uit de aangrenzende kamer een zachte kuch hooren.

Naomi zag den vriend harer jeugd smeekend aan.

„Ik zal u later alles vertellen,” zeide zij; „maar laat mij nu naar mijn vader gaan.”

„Goed, maar laat mij eerst even naar hem toegaan en zien, hoe hij het maakt,” zeide dokter Canter.

Terwijl hij weg was, deed Naomi hoed en mantel af.

Een oogenblik later kwam dokter Canter terug. De heer Levison was bij kennis. De slaap scheen hem goed gedaan te hebben, maar toch had Salomo hem niets durven meedeelen met betrekking tot zijn dochter. Hij wilde dit liever overlaten aan haarzelf.

„Gevoelt ge u sterk genoeg, Naomi?” vroeg hij, toen hij weder in de kamer gekomen was, waar Naomi zich bevond. „Ik bedoel: kunt ge u zóó goed houden, dat ge u niet terstond verraadt? Indien dat toch geschiedde, dan zou ik met het oog op de groote zwakte niet voor de gevolgen kunnen instaan. De blijdschap zou uw vader dan te zeer kunnen overweldigen. Maar kom nu, doe uw best maar,” zei hij bemoedigend, ziende de groote spanning, waarin zij verkeerde, en die op haar gelaat te lezen stond. „Ik ga nu heen, om het verblijdend nieuws van uw terugvinding aan mijn ouders mede te deelen. Zoodra ge hulp noodig hebt, laat ge mij wel roepen, niet waar? Ik zal de huishoudster order geven u van alles te voorzien, wat u goed kan doen. Als ge haar noodig hebt, ze slaapt op deze zelfde verdieping, de derde deur in de gang, links.”

Naomi drukte dokter Canter de hand en knikte hem dankbaar toe. Met kloppend hart overschreed ze den drempel van de ziekenkamer en trad voorzichtig op het bed toe. Daar lag haar vader; maar ach! hoe was hij veranderd, sedert zij hem het laatst gezien had! Zijn haar en baard waren spierwit, zijn gelaat vervallen. Duidelijk stond op dat gezicht, in die trekken te lezen — de diepe voren getuigden er van — dat diepgaand zielelijden in dat lichaam geleden was.

„Wie is daar?” vroeg de kranke, die bemerkte, dat er iemand vóór zijn bed stond, en daarom zijn gelaat meer naar 't licht zocht te keeren.

„Ik ben het, de verpleegster, die heden nacht bij u blijft om u op te passen en te verzorgen,” antwoordde Naomi met trillende stem.

Zij wilde nog meer zeggen, maar de stem stakte haar in de keel. Opkomende tranen beletten haar verder te gaan.

De lijder keek haar lang en onderzoekend aan. Toen op eens kwam een zonderlinge uitdrukking op zijn vermoed gelaat.

„Ik heb die stem meer gehoord,” zeide hij. „Hoe heet gij? Wie zijt gij?”

„Noem mij zuster, mijnheer,” antwoordde Naomi.

„Zuster, züster! Maar welken naam draagt ge?”

Er was groote spanning op zijn gelaat te lezen.

„Naomi,” fluisterde zij.

Het woord kwam zeer zacht, bijna onhoorbaar over haar lippen, doch de kranke had het toch gehoord.

„Naomi? Naomi, zedet gij? O! zeg mij toch, gij zijt toch immers niet....”

Ja, ik ben Naomi Levison. Vader, lieve vader, ik ben uw Naomi, uw eigen, eenig kind!”

Zij kon zich niet meer bedwingen, snikkend wierp zij zich aan zijn hals. Hij omklemde haar met zijn armen, met al de inspanning zijner zwakke krachten, en hun tranen vermengden zich weder na zóó lange scheiding.

In dien tranenvloed vloeide alle bitterheid en haat van de eene zijde, en alle smart, gedragen onrecht en vergeefsche verlangen van de andere zijde voor altijd weg.

„Mijn Naomi, mijn kind! God zij geprezen, geloofd zij Zijn heilige Naam!”

„En Jezus Christus, onze Verlosser en Zaligmaker,” voegde Naomi er bij.

„Ja, ja, mijn kind. Ik zal u nu niet meer vloeken, omdat gij een volgeling van Hem zijt. Ik heb den Bijbel gevonden, Naomi, dien ge mij hebt achtergelaten op uw kamer, den Bijbel, dien uw moeder u naliet, ook den brief, die er in lag. Ik vond hem pas na mijn eerste ziekte, toen wroeging en berouw mij naar uw kamer dreven. Uit haar schrijven aan u zag ik tot mijn groote schrik en ontzetting, dat ook mijn Mirjam, uw moeder, het Christelijk geloof omhelsd had en als Christin gestorven was. O, hoe verwijtend zou zij mij aangezien hebben, als zij geweten had, hoeveel leed ik eenmaal ons kind zou aandoen!”

„Spreek daar niet meer over, vader,” zeide Naomi,

zijn aangezicht zachtkens streelend. „Dat alles is nu lang voorbij en vergeten en de Heere heeft alles welgemaakt. Staat er niet geschreven, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen moeten medewerken ten goede? O, vader, wat is God toch goed voor ons geweest, onuitsprekelijk goed!”

„Ja, dat is zoo, mijn kind. Maar zeg mij eens: Hebt gij den Bijbel uwer moeder opzettelijk achtergelaten, om hem door mij te doen vinden?”

„Ja, vader, en ik deed het onder biddend opzien tot God,” antwoordde Naomi. „Moest *ik* zwijgen, Gods Woord was niet gebonden, en ik bad den Heere, dat de nalatenschap mijner lieve moeder, dat dierbaar Boek, het middel in Zijn hand worden mocht, om uw oogen te openen. En God heeft dat gebed verhoord.”

De nacht vloog letterlijk om voor Naomi en haar vader. Af en toe was de zieke wel genoodzaakt wat rust te nemen, maar nauwelijks kon hij weder spreken, of hij wendde zich opnieuw tot zijn dochter. Hij kon haar niet genoeg aanzien, niet genoeg naar haar stem luisteren en, als zij nu en dan zich over hem heenboog, zocht hij haar wangen of haar hand te streelen.

Toen de morgen aanbrak, was de zieke zéér vermoeid en uitgeput, en met elk uur scheen de zwakte nog toe te nemen.

Hij sprak af en toe nog een enkel woord, maar vóór de avond dáár was, reisde zijn ziel heen naar het land, waarvan geschreven staat: *Daar rusten de vermoeiden van kracht*. Met een woord van berouw tot zijn kind en een bede om vergeving, was het laatste, dat Naomi van zijn stervende lippen opving, dit: „Om het Bloed van Jezus Christus, om Uws lieven Zoons wil, o God! Wees mij, zondaar, genadig!”

Toen blies hij in haar armen den adem uit.

Denzelfden avond, dat Naomi haar vader weder vond, was dokter Salomo Canter weder naar het ziekenhuis gegaan, om de directrice mede te deelen, wat had plaats gegrepen. Deze was zeer aangedaan door alles, wat zij hoorde, en toonde een levendige

belangstelling in al, wat Naomi betrof. Zij en de andere zusters verblijdden er zich in, dat de Heere haar weg aldus geleid had, en dat Hij de directrice in 't hart gegeven had, juist dien avond zuster Naomi te zenden.

Naomi bleef na den dood haars vaders nog enkele maanden in het ziekenhuis, daar zij den arbeid onder zieken en lijdenden lief gekregen had.

Later huwde zij met dokter Salomo Canter, die als zendeling-geneesheer onder de joden wilde arbeiden, en daartoe in zijn vrouw een uitnemenden steun vond. Hij werd een prediker van den Gekruisigde, Dien hij eens zoo bitter gehaat en veracht had, doch in Wiens Bloed hij ook verzoening gevonden had.

„Weet ge, wat mijn liefste tekst is?” zei hij eens tegen Naomi: *„Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol, want: Het Bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden.”* Dat is aan mij bewaarheid geworden, en ik dank er God voor, dagelijks, ja, elk uur van den dag, dat Hij mij verwaardigd heeft om eenmaal aan te zitten aan den bruiloftsdisch met Abraham, Isaac en Jacob en al de heiligen, om met hen Hem te loven, en liederen te zingen ter eere van het Lam!”
